Redacțiunea. Administrațiunea. și Tipografia:
Brașovŭ, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrimetŭ.
INSERATE se primescŭ la Administrațiune în Brașovŭ și la următorele Birouri de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifŭ și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 3)

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ
la administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 11.—Anulŭ LVIII. Brașovŭ, Duminecă, 15 (27) Ianuarie 1895.

Apa trece, petrile rĕmânŭ.

Brașovŭ, 14 Ianuarie v. 1895

Cine ar fi și credutŭ, că sub chivernisirea unui Banffy-pașa s'ar puté pune temelia unei alte politice scolare, decâtŭ cea desfășurată în programulŭ noului ministru alŭ instrucțiunei publice, pe care-lŭ arătămŭ mai josŭ?

Noulŭ ministru Iuliu Wlassics nu este, decâtŭ urmașulŭ lui Trefort, Csaky și Eötvös. Décă ceștĭ trei din urmă au sciutŭ sĕ câștige prin politica lorŭ de maghiarisare dragostea și încrederea cea mai desĕvîrșită a întregei cete a șoviniștilorŭ, pentru ce óre sĕ nu urmeze și Wlassics acéstă politică, fără de care în împrejurările de adĭ nu i-ar fi cu putință unui ministru ungurescŭ de-a se susținé la putere nicĭ douĕ-decĭ și patru de óre?

Wlassics este așa-déră unŭ maghiarisatorŭ și prin urmare unŭ adversarŭ totŭ așa de neîmpăcatŭ alŭ instrucțiunei și culturei nóstre naționale, ca și înaintașii sĕi. Deosebirea este numai, că cei de mai 'nainte i-au răpitŭ lui Wlassics aprópe totŭ terenulŭ: autonomia nóstră scolară au călcat'o în picióre, scólele ni-le-au pusŭ sub mână și controlŭ ungurescŭ, în scólele nóstre poporale au întrodusŭ limba maghiară ca studiu obligatŭ, și nicĭ măcarŭ micii noștri copilașĭ nu i-au lăsatŭ în liniște în sînulŭ familiei, ci au hotărîtŭ sĕ-i bage în „Kișdedovurĭ“, — după aceste și alte multe, ce i-a mai rĕmasŭ dér noului ministru Wlassics?

Singurulŭ terenŭ, ce i-a mai rĕmasŭ, este „revisuirea“, séu mai bine disŭ maghiarisarea legei scolare din 1868. Dér ce ni-a folositŭ nouĕ și până acum acéstă lege? Ce póte folosi legea unui poporŭ ca alŭ nostru, care nu este guvernatŭ după lege, ci după poruncile volnice ale miniștrilorŭ și cu forța brutală a autoritățilorŭ? Din 1868 avemŭ mai multe legĭ, carĭ dau și națiunilorŭ nemaghiare din patriă óre-carĭ drepturĭ și libertățĭ, dér de când Ungurii și-au întăritŭ stăpânirea lorŭ, care dintre aceste legĭ a mai fostŭ óre respectată? Care dintre drepturile Românilorŭ n'a fostŭ batjocuritŭ și călcatŭ în picióre?

Nu legea scolară dela 1868, dér de-ar trage ei dungă peste tóte legile, câte esistă astădĭ, pe noi nicĭ acésta n'ar avé sĕ ne surprindă, căcĭ pe câtŭ timpŭ suntemŭ guvernațĭ mai multŭ cu sbiciulŭ și patulŭ puscei, pentru noi legile puținŭ cumpănescŭ.

Unŭ singurŭ terenŭ i-a mai rĕmasŭ totușĭ lui Wlassics și acesta e: maghiarisarea desĕvîrșită a preparandiilorŭ. Elŭ vré adecă, ca dascălii poporului românŭ sĕ nu mai fiă dascălĭ românescĭ, ci sĕ fiă dascălĭ crescuțĭ după tipulŭ și asĕmĕnarea „betyár“-ilorŭ unguresci, — dascălĭ, carĭ sĕ nu mai fiă în stare de-a da fiilorŭ poporului românŭ carte românéscă, ci sĕ-i créscă în spiritŭ și idei unguresci.

Acesta este, ce i dreptŭ, unŭ planŭ înfricoșatŭ, dér pentru aceea curagiulŭ în luptă noi nu ni-lŭ vomŭ perde. Cu guvernele ungurescĭ suntemŭ de multŭ în clarŭ și scimŭ, că dela aceste guverne nu avemŭ sĕ ne așteptămŭ la nicĭ unŭ bine. Ele ni-au făcutŭ rĕu câtŭ au pututŭ, ne facŭ și ne vorŭ face încă. Vorŭ merge mereu înainte și, décă vre-unŭ evenimentŭ neprevĕdutŭ nu le va opri în drumŭ, mâna lorŭ sacrilegă nu va lăsa neatinsŭ nicĭ unulŭ dintre sântele nóstre drepturĭ de limbă și cultură națională.

Dér nicĭ atuncĭ noi nu vomŭ fi strivițĭ. Vomŭ lupta câtŭ vomŭ puté pentru apĕrarea scólelorŭ și aședămintelorŭ nóstre de cultură națională, dér nu vomŭ uita, de altă parte, nu trebue sĕ uitămŭ nicĭ astădĭ și nicĭ-odată, că toiagulŭ este în mâna nóstră. Noi suntemŭ stăpânii limbei și culturei nóstre naționale; noi, Românii, suntemŭ depositarulŭ acestei culturĭ sânte și nu este în lume putere, care sĕ ni-o pótă răpi, pe câtŭ timpŭ noi înși-ne n'omŭ vré sĕ ni-o răpéscă.

Fiă-care Românŭ trebue sĕ fiă în jurulŭ sĕu, în casa sa, în familia sa unŭ apostolŭ, fiă-care trebue sĕ fiă unŭ dascălŭ, fiă-care unŭ propagatorŭ alŭ culturei naționale.

Poporului sĕ-i dămŭ în mână cărțĭ de cetire românescĭ, cărțĭ bune și folositóre, din carĭ sĕ învețe a-șĭ iubi limba și cultura, sĕ învețe a cinsti pe bărbații marĭ ai némului sĕu și sĕ se lumineze în lumina sciinței și învĕțăturei românescĭ.

Părinții, moșii și strămoșii noștri erau totŭ atâtŭ de prigonițĭ, totŭ atâtŭ da oropsițĭ și urgisițĭ în cultura lorŭ națională, ca și noi. Și ei au fostŭ supușĭ, deși în mĕsură mai mică, ca noi adĭ, ispitelorŭ de desnaționalisare, și asupra lorŭ șĭ-a întinsŭ limbile sale de focŭ bălaurulŭ celŭ spurcatŭ alŭ renegatismului, dér nu i-a nimicitŭ. Foculŭ celŭ sântŭ alŭ iubirei de limbă și de neamŭ i-a încăldĭtŭ pe ei și i-a făcutŭ sĕ iése învingĕtorĭ din tóte tentațiunile, căcĭ au trăitŭ ca Românĭ și au muritŭ ca Românĭ.

Acestŭ focŭ sântŭ, acéstă iubire ardĕtóre de limba și de obiceiurile strămoșescĭ trebue sĕ ne însuflețéscă și pe noi. Fiă-care Românŭ are sĕ fiă la postulŭ sĕu, fiă-care unŭ apostolŭ alŭ culturei naționale: apostolŭ sĕ fiă acasă și pe stradă, apostolŭ în sinulŭ familiei și în piéța publică.

Timpurile suntŭ grele și nu avemŭ altă nĕdejde de scăpare, decâtŭ rîvna și curagiulŭ nostru, de-a lupta fiă-care fără pregetŭ și fără ostenélă pentru mântuirea limbei și culturei nóstre românescĭ. Sĕ lucrămŭ cu toții din tóte puterile, ca sĕ întroducemŭ carte românéscă în sînulŭ poporului nostru; românesce sĕ cetéscă, românesce sĕ vorbéscă, căcĭ numai cartea românéscă îlŭ va mântui pe elŭ.

Când în privința acésta noi vomŭ fi trezĭ și istețĭ, încercările de maghiarisare ale stăpânitorilorŭ noștri se vorŭ isbi în pepturile românescĭ și se vorŭ frânge. Nicĭ Wlassics, nicĭ Banffy, cu tótă céta lorŭ vĕdută și nevĕdută, nu vorŭ isbuti asupra nóstră, căcĭ uneltirile mișelescĭ nu potŭ isbuti asupra popórelorŭ brave.

Revistă politică.

Douĕ lucrurĭ mai însemnate s'au petrecutŭ în politica internă, pe carĭ nu le cunoscŭ cetitorii fóiei nóstre de Dumineca.

Unulŭ este *programulŭ guvernului-Banffy*, cu care a pășitŭ înaintea dietei în ședința dela 19 l. c. Ținta politicei noului guvernŭ este înainte de tóte de a consolida încrederea dintre Coronă, guvernŭ și parlamentŭ; va căuta modurĭ și mijlóce, ca între stările de față, spiritele sĕ se liniștéscă. Noulŭ guvernŭ, cum a disŭ br. Banffy, îșĭ va pune tóte silințele întru *desvoltarea statului maghiarŭ în direcțiă națională maghiară* și *asigurarea* și *susținerea ideii de statŭ.* Tóte tendințele și agitațiunile, carĭ se îndréptă contra acestei idei, *vorŭ fi sdrobite și sufocate*, și nu va suferi guvernulŭ, ca caracterulŭ statului maghiarŭ unitarŭ sĕ fiă mărginitu și restrînsŭ.

Va lua însĕ în băgare de sémă acele cererĭ îndreptățite, carĭ le radimă naționalitățile nemaghiare pe art. de lege 44 din 1868, *însĕ fără restrîngerea caracterului națională maghiarŭ* și întru câtŭ legea de naționalitate n'a fostŭ modificată prin alte legĭ ulteriόre. Va sĕ dică coconulŭ Banffy

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Crăciunŭ tristŭ.

De

Glisici Milovan.

I.

Departe, colo sub munții dela Omoly strĕlucesce unŭ satulețŭ. In elŭ locuescŭ ómenĭ bunĭ și ómenĭ rĕi, cinstițĭ și pĕcătoșĭ, sĕracĭ și avuțĭ, ca în totŭ loculŭ.

Chiar nicĭ degetile mânilorŭ nu suntŭ la felŭ, cum déră ar fi la felŭ ómenii?

In mijloculŭ satului se póte vedea din depărtare o căsuță curată și albă ca zăpada. Ușa casei se deschide tocmai către o colină înaltă. Coperișulŭ învechitŭ apare, ca o învĕlitóre de capŭ négră, ér celea douĕ ferestruicĭ se parŭ din depărtare doi ochĭ, ce privescŭ veselŭ.

In casa acésta locuescŭ douĕ suflete cinstite, bĕtrâna Smilja — întregŭ satulŭ dicea „lele“ acestui sufletŭ bunŭ — și miculŭ ei Jiu Cvetko, flăcău ce n'are păreche nicĭ în depărtate țĕrĭ.

Suntŭ douĕ-decĭ de anĭ, decândŭ fericitulŭ întru Domnulŭ Malesicĭ Vid ș'a închisŭ ochii. Credinciósa lui soțiă, biata Smilja, a rĕmasŭ singură cu miculŭ ei Cvetko de trei anĭ. Multŭ a trebuitŭ sĕ sufere sermana, multe dile grele și triste a trebuitŭ sĕ petrécă. Dér a crescutŭ și Cvetko și putea sĕ fiă de ajutorŭ mamei sale. Lucrurile mai grele le isprăvea elŭ. Cvetko se făcŭ unŭ băiatŭ bunŭ, ca mĕrulŭ de aurŭ, sîrguinciosŭ și cinstitŭ... Bĕtrânii îlŭ aveau dragŭ și adeseorĭ cereau sfatŭ dela elŭ, ca și când și elŭ s'ar ținea de céta lorŭ. Tinerii flăcăi încă îlŭ iubeau, ca pe-unŭ frate. Toțĭ erau mândrii de elŭ.

La lucru Cvetko da pildă bună, la glumă, în veseliă nime nu era mai bunŭ meșterŭ decâtŭ elŭ. Nu era fată în satŭ, care sĕ nu-șĭ frămênte capulŭ cum sĕ jóce *kolo**) lângă Cvetko. Hei, ș'apoi câte mai suntŭ carĭ îlŭ cântă și-lŭ descântă cu mintea și cu glasulŭ.

Laudă Domnului, bĕtrâna Smilja caută acuma liniștită și veselă în fața viitorului. Bĕtrâna n'are altă dorință, decâtŭ sĕ-șĭ vadă însuratŭ uniculŭ ei fiu, și atuncĭ ea ș'ar închide liniștită ochii.

Era tocmai în preséra S-tei Mării. La casa lui Ninko Purovicĭ se serba hramulŭ; totŭ satulŭ era adunatŭ la elŭ și societatea nu se împrăștia decâtu nóptea târdiu.

Bĕtrâna Smilja și Cvetko se despărțiră de ceilalțĭ lâng'unŭ huceagŭ. Cvetko cu secerea pe umĕrŭ, mergea înainte adâncitŭ în gândurĭ. Smilja după elŭ de-asemenea tăcută. Ea tușea din când în când, ca omulŭ, care vrea sĕ spună ceva.

— Cvetko dragă, de bună-sémă te-ai ostenitŭ, începù Smilja, ca sĕ rupă tăcerea.

— Ba bine, că nu.

— Dér totușĭ eștĭ fórte tăcutŭ, drăguțule.

— Déră ce se facŭ mamă?

— Vedĭ tu Cvetko, continuă Smilja după o scurtă tăcere; ce frumósă fată s'a făcutŭ Stana lui Nicola? Erĭ era încă copilă, și astădĭ..... Deŭ, că e fată bună și frumósă, și pe Dumnedeulŭ meu, e din casă bună....

— Adevĕratŭ, adevĕratŭ... dér.... rĕspunse Cvetko împedecatŭ.

— Sciu copile, continuà Smilja; inima ta e înzgărdată de Lyuba lui Ninko. Și Lyuba e fată bună, și déră e mai frumósă chiar și decâtŭ Stana.... dér tu cunoscĭ pe Ninko.... elŭ nu umblă decâtŭ după neguțătorĭ, după domnĭ....

Cvetko nu rĕspunse nimicŭ, Smilja încă tăcù. Când ajunseră în grădină, Smilja îlŭ agrăì din nou.

— Cvejo dragulŭ meu, ascultă de mamă-ta. Sĕ nu pețéscŭ eu pentru tine pe Stana lui Nicola? Ai fi norocitŭ pe veciă.

— Cere-mĭ pe Lyuba, mamă, rĕspunse Cvetko. Décă n'o capĕtŭ pe ea, nu credŭ, că pe alta....

Bĕtrâna Smilja vorbi înzadarŭ sĕ-șĭ ia gândulŭ dela Lyuba. Cvetko nu rĕspunse decâtŭ: „orĭ ea, orĭ nime!“

II.

Ninko Purovici era celŭ mai de frunte gazdă în satŭ. Omŭ cinstitŭ și de omeniă, elŭ nu voia sĕ fiă nimĕrui spre greutate și nu voia sĕ scurteze pe nime. Era însĕ nițĕlŭ cam mândru. Iubea pe neguțătorĭ, pe domnĭ. Cu sĕraculŭ nu-șĭ prea sfărma capulŭ, și rușina pe țĕranĭ, ca și când elŭ nu s'ar fi trasŭ din familiă țĕrĕnéscă. Zivka, nevasta lui, încă avea aceeașĭ fire.

Lyubica, fata lui, era fecióră sĕrbătorită. Când voia cine-va sĕ laude pe o fată, adese-orĭ se putea audi dicêndŭ: adevĕratŭ, că e sîrguinciósă, bună și veselă, tocmai ca Lyubiça lui Ninko.... E și frumósă.... dér nicĭ pe departe așa frumósă, ca

*) Jocŭ naționalŭ sêrbescŭ.

e aplecatŭ a pune în vigóre legea de naționalitate, însĕ cu susținerea tuturorŭ legilorŭ nedrepte de maghiarisare, ce s'au adusŭ dela 1868 încóce, și carĭ facŭ tabula rassa și din acele puține drep'urĭ, ce se dedeau la 1868 folosirei limbei naționalităților în viața publică a statului.

Spune mai departe Bánffy, că elŭ în privința politicei bisericescĭ va urma pe înaintașulŭ sĕu și se va sili, ca acele proiecte de reformă bisericéscă încă nevotate și nesancționate, sĕ devină lege. A mai promisŭ apoi îmbunĕtățirĭ pe terenulŭ culturalŭ, financiarŭ, economicŭ etc.

Acesta este programulŭ noului guvernŭ. E totŭ cântecul vechiu despre ideia de statŭ maghiarŭ și despre totala ignorare a drepturilorŭ naționalitățilorŭ. Incă dela începutŭ noi nu ne-amŭ pusŭ nicĭ o nădejde în schimbările din urmă cu crisa, și zimbeamŭ cu durere, când unii dintre noi își făceau speranțe, că de susŭ o sĕ vină mântuirea. Crisa s'a sfîrșitŭ cum pĕcatele s'a sfîrșitŭ, dér de îmbunătățirĭ și de' bine nicĭ vorbă. Cum sĕ și aștepte Românulŭ vre-unŭ bine dela ocârmuirea unui Bánffy, care în istoria pașaliculilorŭ ungurescĭ nu are păreche în ceea ce privesce nedreptățirea, brutalisarea și tiranisarea Românilorŭ. Față de guvernulŭ acestui despotŭ și tiranŭ, noi Românii vomŭ avé aceeașĭ atitudine politică, ca și față de nedrepții și violenții lui înaintașĭ, vomŭ susținé și trebue sĕ susținemŭ față de elŭ lupta sfântă a apĕrărei legei și limbei străbune și nu se vorŭ găsi între noi ómenĭ atâtŭ de micĭ la sufletŭ, carĭ sĕ dea mâna cu celŭ mai mare dușmanŭ alŭ limbei și naționalității nóstre — cu guvernulŭ de sub conducerea unui fostŭ pașă ungurescŭ, violentŭ și brutalŭ.

*

Alŭ doilea lucru mai de însemnătate în politica internă este fără îndoială *capitularea din nou a Sașilorŭ ardelenĭ față de noulŭ guvernŭ.* Incă înainte de a se forma noulŭ cabinetŭ sub conducerea lui Banffy, se făcuse mare sfară în țeră, că deputații sașĭ nu vorŭ sprijini noulŭ guvernŭ. Două dintre comitetele de cercŭ au și hotărîtŭ a provoca pe deputații sașĭ sĕ ésă din partida guvernului. Celelalte comitete însĕ au decisŭ, ca deputații lorŭ sĕ rĕmână în partidă și sĕ sprijinéscă pe Banffy, décă acesta va făgădui, că recunósce programulŭ poporalŭ săsescŭ dela 1890. Banffy, ajunsŭ în strîmtóre și avêndŭ nevoiă mare de cele 13 voturĭ ale deputaților Sașĭ, s'a făgăduitŭ, că recunósce *„corectitatea tuturorŭ dispozițiunilorŭ principiare și esențiale ale programului poporalŭ săsescŭ*, dér nu admite gruparea de partide după naționalitățĭ. Astfelŭ Sașii suntŭ asigurațĭ și pe mai departe pentru partida guvernului, în schimbulŭ unorŭ concesiunĭ, carĭ se reducŭ la macsima ungurescă: *„nesze semmit, fodg meg jol“*.

Ce sĕ-i facĭ, décă *„a szász testvérek“* umblă după óse de rosŭ?

Femeile române cătră pressa streină.

Dilele trecute *femeile române din Transilvania și Ungaria* au trimisŭ — la inițiativa domnelorŭ române din Brașovŭ — o adressă de recunoscință cătră pressa francesă, italiană și belgiană. Adresa trimisă președinților Associațiunilorŭ pressei din Parisŭ, Roma și Bruxella, în limba francesă și italiană, este de urmĕtorulŭ cuprinsŭ:

Ilustre Domnule Președinte!

In greua luptă, ce o pórtă poporulŭ românŭ din Transilvania și Ungaria în contra opresiunei maghiare, amŭ fostŭ fericite de-a constata viulŭ interesŭ, ce'lŭ manifestă pressa europénă pentru causa nóstră.

Pressa, care a fostŭ totdéuna antegarda marilorŭ idei de civilisațiune și de progresŭ, și care are o inrîurire atâtŭ de determinată asupra spiritului publicŭ, orĭ de câte orĭ și-a ridicatŭ glasulŭ ei în favórea celorŭ neîndreptățițĭ și asuprițĭ, a aflatŭ rĕsunetŭ și ascultare la toțĭ ómenii marĭ ai țerilorŭ civilisate.

Causa nóstră, fiindŭ o causă a dreptății și a umanității celei mai elementare, reclamă îndoitŭ sprijinulŭ areopagului opiniunei publice europene.

Credinciósă înaltei sale chiămărĭ, pressa — *francesă, italiană, belgiană* — n'a pregetatŭ a da prețiosulŭ și valorosulŭ ei concursŭ Românilorŭ din Transilvania și Ungaria, luândŭ în apĕrare, prin scrierĭ eminente, datorite penei unui numĕrŭ însemnatŭ de distinșĭ publiciștĭ, ómenĭ politicĭ și de statŭ ai — *Franciei, Italiei, Belgiei* — dreptulŭ nostru de esistență națională și nisuințele nóstre de libertate față cu actele brutale ale unui sistemŭ de opresiune ne mai pomenitŭ în analele lumei civilisate.

Românii, carĭ în cursulŭ secelelorŭ au purtatŭ cele mai crâncene lupte spre a-'șĭ apĕra limba, latinitatea originei lorŭ și pămentulŭ lorŭ strămoșescŭ în contra năvălirilorŭ barbare asiatice, se vĕdŭ și astădi din nou nevoițĭ a susținé lupta contra descendenților lui Arpad, carĭ în numele ideii de statŭ naționalŭ unitarŭ maghiarŭ asuprescŭ celelalte elemente nemaghiare ale Transilvaniei și Ungariei.

Grațiă însĕ prețiosului concursŭ, ce ni-'lŭ dă pressa din afară și în specialŭ pressa — *francesă, italiană, belgiană* — nouĕ Românilorŭ, drepta nóstra causă a obținutŭ unŭ mare succesŭ moralŭ în opiniunea Europei culte.

Acésta ne încurajéză, ne mângăie în suferințele nóstre, și ne umple de cele mai frumóse speranțe, că vomŭ eși triumfătorĭ din luptă, ér pressa va puté înscrie la activulŭ ei unulŭ din cele mai frumóse resultate ale nobilelorŭ și marinimóselorŭ ei stăruințe.

Victoria Românilorŭ asuprițĭ va fi victoria principiului libertății și a progresului, care tinde, ca fiă-care poporŭ sĕ pótă contribui cu talentele și cu însușirile sale firescĭ la marea operă a *păcii* și a *civilisațiunei.*

Femeile române din Transilvania și Ungaria, carĭ în tóte timpurile au fostŭ celŭ mai credinciosŭ radimŭ alŭ bărbațilorŭ și alŭ fiilorŭ lorŭ în luptele pentru libertate, consideră ca o sântă datoria de-a aduce, prin noi, pressei — *francese, italiane, belgiane,* — omagii de profundă recunoscință pentru elocinta și puternica voce, ce-o ridică în susținerea Românilorŭ, în momentele dificile și critice, ce le străbatŭ.

BRAȘOVŬ în 31 Decemvre 1894.

(Urméză 978 subscrierĭ.)

Cele 978 subscrierĭ suntŭ dela femeile române din tóte ținuturile Transilvaniei și Ungariei locuite de Românĭ. Adresele suntŭ legate elegantŭ în mĕtasă albă.

La Roma a fostŭ primită adressa cu multă căldură și simpatiă. Diarulŭ *„Il. Diritto“* dice, că albumulŭ femeilorŭ române va fi păstratŭ de *„Associazione della stampa“* „ca unŭ suvenirŭ plăcutŭ *dela acelŭ admirabilŭ poporŭ, cu care avemŭ origine comună și care e demnŭ de simpatiile nostre*“.

Impresiunea ce-a făcut'o în Roma adresa damelorŭ române a fostŭ atâtŭ de mare, încâtŭ mai la tóte diarele marĭ italiane s'a raportatŭ despre acestŭ faptŭ, pe cale telegrafică. Étă douĕ telegrame, ce anunțară sosirea adresei în Roma, telegrame datate din 15 Ianuarie séra:

Diarului *„Corriere del Matino“* din *Milano* 'i se telegrafiéză:

„A sositŭ la domnulŭ *Bonghi*, ca presidentŭ alŭ societății „Associazione della stampa periodica italiana“ o adresă a dómnelorŭ române din Transilvania, compusă în Decemvre, pentru a arĕta recunoscința lorŭ față de ceea ce pressa italiană a făcutŭ în favorulŭ causei naționale, pe care o susținŭ Românii din Ungaria“.

Diarulŭ *„Il Secolo“*, totŭ din *Milano*, primesce următórea telegramă:

„La associațiunea presei a sositŭ o adresă a dómnelorŭ române din Transilvania, adresă făcută în luna trecută, spre a dovedi recunoscința lorŭ pentru ceea ce presa italiană a făcutŭ în favorulŭ causei naționale, pe care Românii din Ungaria o aperă cu prețulŭ atâtorŭ persecuțiunĭ.

„Adresa redactată în limba italiană, conține 978 subscrierĭ manuproprii de ale femeilorŭ române, subscrierĭ colectate în diverse orașe ale Transilvaniei. E legată în mĕtasă albă. Va fi păstrată din partea societății pressei, ca unŭ plăcutŭ suvenirŭ dela acelŭ admirabilŭ poporŭ, cu care avemŭ origine comună și a cărui causă merită tóte simpatiile nostre“.

Étă acum și o telegramă otiginală. Este aceea a diarului *„Gazetta Piemontese“* din Turinŭ:

Le donne rumene

all' Associazione della Stampa.

Ci telegrafano da Roma, 15, ore 22 25:

Le donne rumene mandarono all' Associazione della Stampa un elegante indirizzo in lingua italiana, in cui ringraziano la Stampa italiana propugnatrice della causa nazionale dei rumeni d'Ungheria.

Adresa damelorŭ române și foile maghiare.

„Magyar Hirlap“, diarulŭ d-lui Iuliu Horvath, publică sub titlulŭ „dame române politisante“ textulŭ adresei de mai susŭ, în traducere ungurescă, și la fine face următórea observare:

„Cavalerismulŭ față cu damele — care în genere este obligătorŭ — ne reține sĕ rĕspundemŭ la acestŭ pamfletŭ așa cum trebue bine maghiaresce (amolyan jo magyaroson feleljünk). Atâta însĕ totușĭ póte ne va fi permisŭ sĕ ceremŭ dela dame, chiar și în mânia marei adversitățĭ: sĕ binevoiască a-i spune acelui domnŭ, care a scrisŭ infecțiunea de mai susŭ, că este celŭ mai mincinosŭ omŭ dintre toțĭ Valahii. Și acésta e ceva!“

E în adevĕr ceva, dér ceva fórte prostŭ din partea „cavalerilorŭ“ dela „Magyar Hirlap“.

Programa noului ministru alŭ instrucțiunei publice.

In ședința dela 24 Ianuarie a dietei, noulŭ ministru ungurescŭ de culte și instrucțiune publică și-a desfășuratŭ programa. Punêndu-se în discuțiune bugetulŭ ministeriului de culte, vorbi mai întâi raportorulŭ *Fenyvessy* Ferencz, care fără de a mai ascunde mâța'n sacŭ, declara scurtŭ și cuprindĕtorŭ, că *„scopulŭ acestui bugetŭ este de-a se crea cultură maghiară unitară“*.

Luà după acésta cuvêntulŭ noulŭ ministru *Juliu Wlassics.* Toțĭ erau curioșĭ sĕ-lŭ audă, deórece în publicŭ elŭ nicĭodată nu s'a ocupatŭ pănă acum cu politica culturală, și pentru prima-óră avea acum sĕ pășéscă pe acestŭ terenŭ. Pe fața lui se vedea, că e fórte agitatŭ. Inainte de a lua cuvêntulŭ, își uda mereu gâtulŭ cu

---

Lyubiça, căcĭ frumsețea Lyubiçei n'are păreche peste țĕrĭ și mărĭ.

Adevĕratŭ, că încă nime nu s'a cutezatŭ în satŭ sĕ céră mâna Lyubiçei. Dér totușĭ se audì de-odată șoptindu-sĕ în satŭ, că Cvetko s'a întêmplatŭ sĕ caute adêncŭ în ochii Lyubiçei, că Lyubiça tot-déuna îșĭ află ceva de lucru, care s'o ducă pe lângă arătură tocmai atuncĭ, cândŭ și Cvetko este acolo; că la *kolo* Lyubica totdéuna se întêmplă sĕ fiă lângă Cvetko.... Acésta o băgară de semă și Ninko și nevasta lui, dér se făceau, că nu vĕdŭ nimicŭ.

Femeile din satŭ adeseorĭ îșĭ dau întêlnire la Zivka la poveștĭ. Una sĕu alta începe a lăuda pe Cvetko, câtŭ este de sîrguinciosŭ, ce feciorŭ bunŭ și drăguțŭ e, și așa mai cu jumĕtate gura observă: „dér bine-i va merge aceluia, cine-lŭ va lua“. Și când Lyubiça nu-i de față, Zivka se face, că n'au de vorbă, ér când e de față se pronunță și ea, că într'adevĕrŭ Cvetko e băiatŭ sîrguinciosŭ și bunŭ, însĕ — e sĕracŭ, și multŭ trebue sĕ se ostenéscă în jurulŭ casei; apoi începe sĕ laude orĭ pe negutătorulŭ din satŭ Neșko, orĭ pe scriitorulŭ cĕpitanului de cercŭ.

Dér și Ninko a disŭ odată mai demultŭ, că de-ar avé dece fete, totușĭ n'ar da nicĭ pe una după țĕranŭ.

Și pe când în satŭ vorbeau despre Cvetko și Lyubiça, ei amêndoi și-au datŭ făgăduință, sperândŭ că în sfârșitŭ Ninko totușĭ îșĭ va da învoirea la unirea lorŭ.

Cu o di mai înainte de S-tulŭ Ilie Cvetko se sculà desŭ de diminéță sĕ mergă într'o afacere la orașulŭ din vecinătate. De bună-sémă avea ceva urgentŭ, căcĭ se grăbì fórte tare. Când ajunse dinaintea casei lui Ninko se întêlni cu Lyubica.

— Unde, unde, Lyubica mea, întrebà Cvetko oprindu-se puținŭ.

— Mĕ ducŭ la vie, rĕspunse Lyubiça zimbindŭ. Și tu?

— Eu grăbescŭ la orașŭ.... Ce facŭ bĕtrânii?... Audŭ, că-țĭ facŭ mustrărĭ...

— Tata tace, numai mama începe câte-odată.... Și erĭ séra te-a amintitŭ.

— Ei, și ce-a disŭ?

— Mĕ apĕsa nițelŭ somnulŭ.... de-odată însĕ audŭ, că ședŭ încă lângă focŭ povestindŭ. Am începutŭ sĕ ascultŭ și am chiar înțelesŭ singuratice cuvinte: „O, lasŭ nicĭ nu aminti“, dise mama. „Adevĕratŭ, că Cvetko e feciorŭ cinstitŭ și de omeniă, de asta nicĭ că sĕ mai póte vorbi....“ dise tata. Și multŭ au mai vorbitŭ ei amêndoi, dér ce-au vorbitŭ 'n'am pututŭ înțelege.

— Și tu acuma ce gândescĭ? întreba Cvetko după o scurtă tăcere.

— Eu credŭ, că tata nu sĕ va prea înstreina, décă însu-șĭ vorbesce astfelŭ.... Mama mea póte se va înstrĕina la începutŭ, déră în sfârșitŭ se va împăca și dênsa.

Cvetko și Lyubiça mai vorbiră apoi cât-va timpŭ despre ei și fericirea lorŭ. Aceste câte-va cuvinte ale lui Ninko le-a făcutŭ atâta bucuriă, încâtŭ Cvetko a făgăduitŭ, că mâne poimâne va cere mâna Lyubei. Ei se despărțiră cu inima plină de bucuriă și speranță. Lyubiça merse mai departe, cântândŭ încetŭ. Cvetko grăbì la orașŭ....

De multŭ n'a mai fostŭ o furtună așa de mare, ca în preséra dilei S-tului Ilie. Cerulŭ e întunecatŭ, nu se póte vedea nicĭ la unŭ pasŭ. Vêntulŭ vuesce sĕlbaticŭ isbindŭ picurii finĭ și recĭ dă ploiă în fața călĕtorului. Din când în când fulgeră, și pe-unŭ momentŭ se nasce lumină orbitóre. Era deja târdiu nóptea, când Cvetko se reîntórse din orașŭ. Furtuna îlŭ îndemna sĕ grăbéscă totŭ mai tare. D'inaintea cârciumei de lângă drumŭ i-se' părù, că aude unŭ strigătŭ. Se opresce și ascultă. Nicăirĭ nimicŭ. Cârciuma se înalță, ca o stafiă négră din fundulŭ negru, și nu se vede nicĭ o lumină în ea. Deja e târdiu, póte că în lăuntrulŭ ei nu se află nime. Strigătulŭ văetătorŭ s'aude érășĭ, e gemetulŭ unui bărbatŭ, care móre. Cvetko, ajungêndŭ în satŭ, îșĭ iuțesce pașii... Vêntulŭ vuesce totŭ mai sĕlbaticŭ.... Nu se mai póte audi nimicŭ. Dér totușĭ i-se pare, că cine-a fuge îndĕrĕtulŭ lui. Se dă puținŭ la o parte și în clipa acésta cine-va îlŭ atinge... Fulgeră, și Cvetko recunósce pe negutătorulŭ Veșko, care fuge cu capulŭ golŭ.... Bĕtrâna Smilja a ațipitŭ de multŭ, se tredi mai târdiorŭ și puse douĕ, trei despicăturĭ pe focŭ, care primindŭ nou nutrementŭ, se aprinse. In clipa acésta s'aude o detunătură de pușcă, mai târdiu încă una, ș'-apoi douĕ una după alta. S'aude și sgomotŭ, s'adună lume.

— Ce s'a întêmplatŭ, copile, întrebà Smilja mirată puținŭ.

— Nu sciu, mamă, dér la nicĭ o întâmplare nu e ceva bine. Apoi spuse ce-a auditŭ și ce-a vĕdutŭ. Bĕtrâna Smilja îșĭ clătină capulŭ și dice: mi-ar fi plăcutŭ

apă rece, bêndŭ apă dintr'unŭ paharŭ, ce avea înaintea sa, ér cu mânile îşĭ sucea mereu mustaţele şi îşĭ netedia faţa. Cu unŭ cuvêntŭ se vedea, că l'au cuprinsŭ tremuricĭ marĭ. In fine începù. Vorbì mai întâiu despre cele două proiecte politice-bisericescĭ, carĭ au rĕmasŭ încă neisprăvite, apoi despre autonomia catolică, despre congruă, despre scólele poporale etc.

Despre proiectele bisericescĭ. Cele două proiecte politice bisericescĭ, cu carĭ guvernulŭ Wekerle n'a putut'o scóte la cale nicĭ într'unŭ chipŭ şi carĭ au sĕ fiă din nou aduse în camera magnaţilorŭ, se referŭ la *liberulŭ esercitiu religionarŭ* şi la *recepţiunea Evreilorŭ.* In privinţa acestorŭ proiecte ministrulŭ a spusŭ, că pentru a linişti agitaţiunile confesionale şi pentru a nu mai provoca unŭ nou conflictŭ între camera deputaţilorŭ şi camera magnaţilorŭ, elŭ *e învoitŭ a primi unele modificărĭ*, dér fără ca prin acésta sĕ se vateme partea de căpeteniă a lucrului.

In ce vorŭ consta aceste modificărĭ, ministrulŭ n'a spus'o; se crede însĕ în generalŭ, că guvernulŭ Banffy e învoitŭ sĕ lase afară atâtŭ paragrafulŭ privitorŭ la neconfesionalitate, câtŭ şi celŭ privitorŭ la libera trecere dela legea creştină la cea jidovéscă, séu dela legea jidovéscă la cea creştină. Décă aceste modificărĭ le întelege Wlassics, atuncĭ sigurŭ, că declaraţiunile lui vorŭ produce marĭ nemulţumirĭ în sinulŭ partidei „liberale“, care de repeţite-orĭ a spus'o, că nu va primi nicĭ-odată asemenea modificărĭ. Insu-şĭ noulŭ ministru Wlassics cu vre-o două lunĭ înainte a spusŭ, că în ce privesce neconfesionalitatea, nu póte fi vorba de-a întra la têrgŭ, ér Wekerle şi Szilagyi au mai voitŭ sĕ-şĭ ia catrafusele şi sĕ se ducă, decâtŭ sĕ vré a se têrgui în cestiunea acésta. Stândŭ astfelŭ lucrurile, cabinetulŭ Banffy încă de pe acum începe sĕ fiă fórte ameninţatŭ, şi e fórte posibilŭ, că cele două proiecte politice-bisericescĭ îi vorŭ pune şi lui capulŭ, precum l'au pusŭ lui Wekerle.

Autonomia catolică şi congrua. In ce privesce autonomia catolică, ministrulŭ e convinsŭ, că catolicilorŭ trebue sĕ li-se dea dreptulŭ de-a se guverna în modŭ autonomŭ şi independentŭ, şi va şi lucra în direcţiunea acésta. A pusŭ în vedere convocarea unui congresŭ catolicŭ şi a adausŭ, că nu statulŭ are sĕ hotăréscă, cum are sĕ fiă acéstă autonomiă, ci însaşĭ biserica catolică. A mai spusŭ, că autonomia catolică nu póte sĕ se estindă aşa departe, ca cea protestantă. In ce privesce *congrua*, ministrulŭ a promisŭ cu tótă hotărîrea, că îndată ce va sosi dela Maiestatea Sa aprobarea regulamentului privitorŭ la inscrierea venitelorŭ, va lua mĕsurĭ pentru a duce spre resolvare cestiunea acésta.

Scólele poporale. In privinţa acestora noulŭ ministru alŭ instrucţiunei a declaratŭ, că nu este unitŭ cu cei ce arŭ dori trecerea acestorŭ scóle în mâna statului. Suntŭ 14,125 scóle poporale confesionale. Susţinerea acestora l'ar costa pe statŭ jertfe atâtŭ de marĭ, încâtŭ mai că nicĭ n'ar fi în stare a-le suporta. De aceea ministrulŭ n'are de gândŭ sĕ ia scólele din mâna confesiunilorŭ, căcĭ, ḑise, e indiferentŭ cine susţine aceste scóle, vorba e numai, ca scólele sĕ fiă bune şi *„sĕ corespundă pretensiunilorŭ ideii de statŭ maghiarŭ“.*

Va sĕ ḑică nu-i pasă „bunului“ ministru şi décă scólele vor rĕmâné în mâna confesiunilorŭ, numai câtŭ aceste scie sĕ *stea în serviciulŭ maghiarisărei.* Pentru a asigura ajungerea acestui scopŭ, ministrulŭ *a şi făcutŭ paşĭ pentru schimbarea legei din 1868 privitóre la instrucţiunea poporală*, aşa că, după ce causa va fi bine studiată, va şi presenta unŭ proiectŭ de lege în privinţa acésta.

Schimbările, ce are sĕ le facă noulŭ ministru în acéstă lege, se vorŭ referi mai cu sémă la calificaţiunea învĕţătorilorŭ. Preparandiile confesiunilorŭ vorŭ trebui sĕ fiă întocmite, atâtŭ în privinţa cursurilorŭ şi a obiectelorŭ de propunere, câtŭ şi a salelorŭ şi órelorŭ de propunere, *întocmai ca şi preparandiile statului*, er profesorii preparandiilorŭ confesionale vorŭ fi supuşĭ unui esamenŭ de statŭ.

Va sĕ ḑică, după planulŭ datŭ de noulŭ ministru alŭ instrucţiunei publice, învĕţătorii poporului românŭ vorŭ avé sĕ fiă crescuţĭ întru tóte după gena şi sprîncéna unguréscă, aşa ca ei, chiar décă ar voi, sĕ nu scie şi sĕ nu fiă în stare a da altă învĕţătură fiilorŭ poporului românŭ, decâtŭ învĕţătură în spiritŭ unguresců.

Inspectorii de scóle. Vorbindŭ despre inspectorii de scóle, ministrulŭ a arătatŭ, că faţă de noi Românii mai alesŭ, portă *deosebită îngrijire.* Anulŭ trecutŭ, ḑise elŭ, dintre scólele române gr. cat. numai $22^0/_0$ au fostŭ visitate de inspectorii ungurescĭ de scóle, ér dintre cele gr. or. numai $31^0/_0$. Ministrulŭ îşĭ va da silinţa, ca în viitorŭ scólele nóstre sĕ fiă câtŭ mai desŭ cercetate de inspectorii ungurescĭ, aşa ca învĕţătorii sĕ nu pótă da nicĭ la drépta, nicĭ la stânga, ci sĕ mérgă înainte numai şi numai pe calea, ce duce la maghiarisare. Pentru ajungerea acestui scopŭ va îmulţi numĕrulŭ inspectorilorŭ, pe câtŭ vorŭ ierta mijlócele financiare, ér întru câtŭ acésta nu s'ar puté, pe inspectorĭ îi va ajuta, mijlocindu-le *o anumită jurisdicţiune.* Se va da adecă dreptulŭ da-a aduce ei inşi-şĭ judecată asupra învĕţătorilorŭ noştri.

Faţă cu *„Kisdedovurile“*, ministrulŭ a declaratŭ, că e unŭ mare sprijinitorŭ alŭ lorŭ. Faţă cu *scolele medii* (gimnasii etc.) a spusŭ ministrulŭ, că unulŭ dintre scopurile principale ale lui este, sĕ întăréscă şi în aceste şcóle *spiritulŭ naţionalŭ maghiarŭ.* Faţă cu înfiinţarea unei *a treia universităţi*, ministrulŭ a declaratŭ, că n'are nimicŭ în contră, dér mai întâiu trebue sĕ măréscă şi sĕ întăréscă cele două universităţĭ dela Budapesta şi dela Cluşiu.

Acesta este programulŭ noului ministru unguresců de culte şi instrucţiune publică, Wlassics Gyula. Faţă cu popórele nemaghiare, programulŭ lui se reasuméză în cuvintele: *maghiarisare cu fierŭ şi focŭ.*

O scire surprinḑetóre.

Biroulŭ de corespondenţă din Pesta primesce şi ne comunică următórea surprinḑetóre telegramă din Bucurescĭ!

Bucurescĭ, 26 Ianuarie. Liga culturală împărtăşesce foilorŭ, că toţĭ alegĕtorii românĭ din Transilvania vorŭ adresa regelui Franciscŭ Iosifŭ o petiţiune pentru graţiarea lui Raţiu şi soţĭ.

SCIRILE ḐILEI.

14 (26) Ianuarie.

Despărţĕmêntulŭ I (Braşovŭ) alŭ Asociaţiunei transilvane şi-a ţinutŭ adunarea sa generală, după cum amŭ anunţatŭ, Dumineca trecută. La adunarea acésta, care a fostŭ cercetată de unŭ numĕrŭ frumosŭ de membri ai inteligenţii române din Braşovŭ şi câţĭ-va din jurŭ, s'a arătatŭ multŭ interesŭ pentru o activitate mai mare şi mai mănósă pe terenulŭ culturei; s'au ţinutŭ discursurĭ însufleţite şi toţĭ s'au declaratŭ gata a da mână de ajutorŭ pentru ridicarea despărţĕmêntului la înălţimea, ce 'i se cuvine. S'a hotărîtŭ între altele, ca sĕ se convóce câtŭ mai curênd o adunare generală mai mare, la care sĕ pótă lua parte şi poporulŭ. S'au înscrisŭ în decursulŭ adunării de Duminecă 17 membri ordinarĭ noi şi 7 protegătorĭ; s'au luatŭ însĕ mĕsurĭ pentru ca sĕ se inscrie câtŭ mai mulţĭ membri din Braşovŭ şi jurŭ la viitórea adunare. In fine s'a alesŭ unŭ comitetŭ compusŭ din următorii d-nĭ: Preşedinte *V. Voina*, protopopŭ; membrii în comitetŭ: *V. Oniţiu*, directorŭ gimnas.; *Gr. Maiorŭ*, redactorŭ; *Dr. Blaga*, *N. Popoviciu*, *A. Vlaicu*, profesorĭ, şi *N. Ciurcu*, librarŭ.

—o—

Procesulŭ părintelui Lucaciu. A doua pertractare în procesulŭ dela Sătmarŭ alŭ părintelui *Lucaciu* se va ţiné la 15 Februarie n. în Sătmarŭ.

—o—

Avisŭ. Intre multele felurĭ de dărĭ, ce le plătimŭ, este şi aşa numita dare suplementară de venitulŭ generalŭ (általános jövedelmi pótadó). Cine are orĭ-ce felŭ de datoriă hipotecară (întabulată), décă îşĭ însinuă la timpulŭ sĕu acéstă datoriă, i-se iartă din darea susŭ pomenită $10^0/_0$ după cametele, carĭ le plătesce după datoria întabulată. De esemplu: décă cine-va are 300 fl. datoriă întabulată pe pămêntulŭ sĕu, şi după acéstă datoriă plătesce pe anŭ 24 fl. camĕtă, atuncĭ i-se iartă din darea suplementară de venitŭ generalŭ: 2 fl. 40 cr. Terminulŭ pentru insinuarea ĕstorŭ felŭ de datorii este acuma până la sfîrşitulŭ lunei acesteia, adecă până Joia viitóre. Decĭ sĕ grăbéscă toţĭ, carĭ au ast-felŭ de datorii, sĕ le însinue, că ḑĕu, plătimŭ destulă dare şi e multŭ chiar şi 50 cr., décă putemŭ sĕ-i scăpămŭ. La însinuare trebue sĕ ai la mână scrisórea (végzés) dela cartea funduară, care ai primit'o când s'a întabulatŭ datoria, şi libelulŭ cu care plăteştĭ ratele. Notarulŭ cercualŭ e datorŭ sĕ-ţĭ dea tóte îndrumările şi sĕ-ţĭ facă insinuarea fără plată, că are tipăriturile gratis, gata.

—o—

Ministri ungurescĭ la Viena. Erĭ séră au plecatŭ la Viena ministrulŭ-preşedinte br. Desideriu *Banffy* şi ministrulŭ de finanţe Ladislau *Lukács*, pentru-ca sĕ facă visitele obicĭnuite la membrii casei regale.

—o—

Episcopulŭ-cardinalŭ Schlauch despre căsĕtoriă. In ḑilele trecute cardinalulŭ Schlauch a sĕvêrşitŭ cununia contelui *Anton Szechenyi* cu contesa *Christina Wenckhaim.* Ocasiunea acésta a folosit'o Schlauch pentru a clarifica punctulŭ de vedere alŭ bisericei catolice faţă de acéstă instituţiune. Intre altele dênsulŭ a ḑisŭ: „Legătura prin care se unescŭ două fiinţe e indisolubilă. Acésta 'o voesce Dumneḑeu şi acésta o voesce, la porunca lui Christosŭ, şi biserica catolică. Pentru tot-déuna! — ḑiceţĭ D-vóstrĕ astăḑĭ. Pentru tot-déuna! — ḑice împreună cu D-vóstrĕ biserica — astăḑĭ ca şi în tot-déuna. De acéstă gândire sunteţĭ D-vóstrĕ preocupaţĭ în momentulŭ de faţă, acéstă ideiă voesce biserica sĕ o conserve în tóte timpurile, punêndŭ idealulŭ trăiniciei în mijloculŭ vremelnicelorŭ lucrurĭ omenescĭ — sacramentulŭ, care nu se póte desface fără a blasfemia divinitatea. Prin sacramentulŭ acesta biserica împărtăşesce graţia sa divină, căreia veţĭ încredinţa sórtea, fericirea, fidelitatea şi tóte speranţele D-vóstrĕ... Pasiunea şi pofta nu póte nicĭ-odată sĕ formeze unŭ idealŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ în căsĕtoriă. In căsĕtoriă idealulŭ este Christosŭ însuşĭ, Mântuitorulŭ divinŭ, care a creatŭ familia după chipulŭ şi asemĕnarea sa. Din acésta causă biserica împreună căsĕtoria din sfera comună şi împreună echilibrulŭ vieţei spirituale cu iubirea dumneḑeéscă, cu acea iubire, care Christosŭ o are pentru biserica sa... Orĭ-ce ar aduce cu sine viitorulŭ, una e sigurŭ: că nu este viéţă fericită aceea, la alŭ cărei începutŭ şi sfêrşitŭ nu stă D-ḑeu“.

—o—

„Călindarulŭ plugarului pentru anulŭ 1895“, a apărutŭ în tipografia *„A. Mureşianu“* din Braşovŭ, continuă de-a fi fórte căutatŭ şi căldurosŭ primitŭ din partea publicului. Doritorii dea avé acestŭ călindarŭ sĕ grăbéscă a şi-lu procura până mai avemŭ esemplare disponibile. Pentru încungiurarea cheltuelilorŭ, abonenţii „Gazetei“ şi-lŭ vorŭ puté procura mai uşorŭ, trimiţêndŭ preţulŭ „Calindarului“ de-odată cu reînoirea abonamentului. Preţulŭ este 25 cr., la carĭ ma-suntŭ a-se adauge 5 cr. pentru trimiterea cu posta. De vênḑare şi la librăria I. E. Ţeranu în Oravita.

---

mai bine, décă a-i fi venitŭ mai curêndŭ acasă.

Cvetko spuse apoi, că ce i-a spusŭ Lyubica adĭ-diminéţă, că ce bine ar fi, décă lucrulŭ s'ar aminti şi înaintea lui Ninko. Smilja auḑêndŭ vorba fiului ei, începù însăşĭ sĕ nădăjduéscă, deşi din când în când ḑicea: „Sĕ dea Dumneḑeu copile! Déră cine scie.....“

In sfîrşitŭ îlŭ cuprinse şi pe Cvetko somnulŭ şi adormì fericitŭ şi mulţumitŭ.

III.

Omulŭ nicĭ-odată nu scie ce aduce diminéţa şi ce acopere nóptea. Elŭ, fericitŭ şi mulţumitŭ îşĭ plécă capulŭ spre linişte şi în diminéţa ḑilei viitóre îlŭ aştéptă în pragŭ neaşteptata nenorocire şi miseriă.

Aşa s'a întêmplatŭ şi cu sĕrmanulŭ Cvetko. In nenorocita nópte din ajunulŭ S-tului Ilie, s'a întêmplatŭ în satŭ unŭ lucru tristŭ. Neguţătorulŭ Neşko a fostŭ jefuitŭ. Trei ómenĭ de nimicŭ s'au furişatŭ în casa lui, au luatŭ totŭ ce-au pututŭ lua, şi însuşĭ Nesko a fugitŭ sĕ alarmeze satulŭ. Paguba a fostŭ mare, şi norocŭ, că tâlharii nu i-au aflatŭ banii.

In ḑiua următóre s'a pornitŭ numai decâtŭ cercetare. A venitŭ în satŭ însuşĭ şefulŭ cercului. Câţĭ-va îndiviḑĭ bănuiţĭ au fostŭ prinşĭ numai decâtŭ şi duşĭ legaţĭ la oficiulŭ cercualŭ. Sĕ întêmplă adeseorĭ că pe lângă vinovatŭ bănuiala cade şi asupra nevinovatului. Acésta s'a întêmplatŭ şi în casulŭ de faţă. Au dusŭ în prinsóre pe doi, trei nevinovaţĭ, între carĭ şi Cvetko, pe basa mărturisirii şi a bănuelilorŭ lui Neşko.

Afacerea a fostŭ înaintată judecătoriei cercuale. Suntŭ două lunĭ deja, decândŭ bietulŭ Cvetko veştezesce în închisórea tribunalului. Mai multŭ de jumĕtate din poporaţiunea satului era gata sĕ chezăşuéscă pentru elŭ, dér înzadarŭ.

Sermana Smilja era, ca şi cândŭ ar fi omorît-o. In durerea ei după fiulŭ sĕu şi de multele gândurĭ, s'a îmbolnăvitŭ; mulţĭ ḑiceau, că nu va trăi, sĕ-lŭ mai vadă; abia era în stare sĕ-şĭ ridice mânile. Omenii mergeau şi veneau dela ea, o mângăeau; femeile cu inima bună o cercetau... Ea însĕ asculta mereu. Adese-orĭ o aflau răḑimată pe mânĭ, dér mută, ca şi pétra, şi cu ochii roşĭ de plânsŭ.

Tocmai în ḑiua S-tului Dumitru se duse la ea celŭ mai de-aprópe şi celŭ mai bunŭ vecinŭ, Marjan, şi-i ḑise tristŭ:

— Vino Smilja sĕ vedemŭ pe Cvetko.

Ca şi când o slabă raḑă de speranţă i-s'ar fi ivitŭ înaintea ochilorŭ sufletescĭ, ea întrebà încetŭ, abia şoptindŭ:

— Te-ai întêlnitŭ cu elŭ?

— Da, da, rĕspunse Marjan. Elŭ te salută şi te rógă, sĕ-i ducĭ ceva albiturĭ.

— Oh, oh, bietulŭ meu copilŭ, oftà Smilja distrasă şi gătindu-se de plecare. Aicĭ suntŭ Marjane, îndată voi fi gata. Aşa-i Marjane, că-i vorŭ da şi lui drumulŭ?

Marjan îşĭ plécă ochii la pămêntŭ şi rîcăe padimentulŭ c'unŭ băţŭ; nu scie ce, sĕ rĕspundă. Smilja continuă:

— Dóră n'a datŭ elŭ focŭ manăstirilorŭ?... Hei, aşa-i ḑĕu.... am sciutŭ eu, că-i nevinovatŭ... Intr'aceste pregăti o legătură cu rufe, îşĭ învĕli capulŭ cu năframa şi apucândŭ în mână unŭ beţişorŭ, plecà încetŭ cu Marjan.

Era cătră améḑĭ, când ajunseră în oraşŭ. In oraşŭ tóte suntŭ vesele. Omenii umblă încóce şi încolo, cumpĕră, glumescŭ. Băieţii fugŭ, rîdŭ, se jócă ca copiiĭ. Marjan şi Smilja ajunseră d'înaintea unei case marĭ. Din afară vedeau multe ferestrii cu zăbrelele de fierŭ, înăuntru mulţĭ domnĭ cu capetele descoperite, umblândŭ încóce şi 'ncolo, unii scriindŭ....

Intrară în curte, Marjan înainte, Smilja după elŭ. Inaintea unei uşĭ sta unŭ pandurŭ. Marjan îi şopti ceva. Pandurulŭ întrà pe uşe ḑicêndŭ: „Aşteptaţĭ, până vĕ anunţŭ.“

Pandurulŭ s'a reîntorsŭ lăsându-i sĕ între. Marjan şi Smilja întrară. In mijloculŭ odăii se afla o masă mare, acoperită cu postavŭ verde, pe masă două lumînărĭ, între lumînărĭ crucea şi Evangelia.

Câţĭ-va dintre domnĭ şedŭ în jurulŭ mesei, resfoindŭ prin hârtiile, ce le stau înainte. La o altă masă scrie unŭ domnŭ mai tînĕrŭ. De bună-sémă elŭ scrie judecăţile lui Cvetko.

— Tu eştĭ, bunico, mama lui Cvetko? o întrebà domnulŭ, ce şedea în mijlocŭ.

— Da, domnule! rĕspunse bĕtrâna a cărei privire fixéză crucifixulŭ de pe masă.

— Dér ce vrei, amărîto?! Elŭ trebue sĕ sufere! Toţĭ suntemŭ ómenĭ, toţĭ pĕcătoşĭ.... Cvetko e băiatŭ sdravĕnŭ, dér vedĭ d-ta, s'a întêmplatŭ....

„Romänische Jarbücher“.

Ḑilele acestea amŭ primitŭ la Redacţiă celŭ din urmă fascicolŭ alŭ revistei politice-literare *„Romänische Jahrbucher“*, care la începutŭ apăruse sub titlulŭ *„Romänische Revue“*. Escelenta revistă a avutŭ o viaţă de 10 anĭ, în care timpŭ a apăratŭ cu multŭ zelŭ şi cu multă cunoscinţă de causă drepturile politice ale poporului românŭ din Transilvania şi Ungaria, aducêndŭ totŭ odată unŭ mare serviciu limbei şi literaturei române prin traducerea şi publicarea de lucrărĭ literare române în limba germană.

Motivele încetărei acestei valorόse reviste — după cum ḑice ultimulŭ articolŭ alŭ editorului — suntŭ a-se căuta în împrejurarea, că causa poporului românŭ, alŭ cărei interpretŭ în strĕinătate a fostŭ acestŭ organŭ — a devenitŭ în timpulŭ mai nou *o cestiune politică de ḑi*, care are trebuinţă de organe de publicitate mai agile, decum suntŭ revistele lunare.

Din istoriculŭ acestei reviste însemnămŭ următόrele:

Ea a fostŭ înfiinţată de d-lŭ Dr. Corneliu *Diaconovich* la 1885 în Budapesta, sub titlulŭ *„Romänische Revue“*. La 1888 procuratura supremă ungurέscă i-a intentatŭ unŭ procesŭ, pentru publicaţiunile sale referitόre la şcόlele românescĭ din Transilvania; procesulŭ acesta s'a sfîrşitŭ cu întemniţarea pe 4 lunĭ a d-lui învĕţătorŭ Stefanŭ *Albu* şi cu o considerabilă amendă în banĭ. Dela 1 Ianuarie 1889 revista şĭ-a continuatŭ apariţia în Viena, ca sĕ nu mai fiă jignită de procurorii unguresci, ér dela 1892 încόce, când ministerulŭ Wekerle i-a detrasŭ debitulŭ postalŭ, redacţiunea s'a vĕḑutŭ silită sĕ-şĭ mute domiciliulŭ érăşĭ pe teritorulŭ Ungariei, schimbândŭ cu prilegiulŭ acesta şi titlulŭ revistei din „Romänische Revue“ în *„Romänische Jahrbücher“*.

Până la conferenţa naţională, ţinută la 1890 în Sibiiu, „Romänische Revue“ a fostŭ uniculŭ isvorŭ din care se informa pressa strĕină despre causa Românilorŭ din Transilvania şi Ungaria. La 1890, în urma stăruinţelorŭ d-lui Dr. C. Diaconovich, a venitŭ unŭ publicistŭ din Berlinŭ la Sibiiu şi s'a ajunsŭ a se câştiga ospitalitatea colόnelorŭ foilorŭ marĭ din Germania pentru causa Românilorŭ de sub corόna S-tului Ştefanŭ.

Afară de partea ei politică, revista şĭ-a câştigatŭ merite deosebite prin valorόsele sale publicaţiunĭ scienţifice şi literare, şi mai alesŭ prin escelentele traducerĭ de specimene din poesia şi prosa română. Aicĭ amintimŭ în primulŭ rĕndŭ lucrările celui mai conscienţiosŭ interpretŭ germanŭ alŭ poesiei române, L. V. *Fischer*, care a publicatŭ în „Rom. Revue“ unŭ şirŭ lungŭ de traducerĭ poetice, între acestea aprόpe tόte poesiile mai marĭ ale lui Alecsandri. Totŭ atâtŭ de valorόse publicaţiunĭ suntŭ şi traducerile operelorŭ dramatice ale lui Alecsandri de Edgar de Hertz şi d-ra A. Stern, apoi poesiile lui Eminescu traduse de Em. Grigoroviţa etc.

Pe câtŭ de multŭ ne pare rĕu de încetarea acestei reviste, pe atâtŭ de multŭ trebue sĕ apreciămŭ meritele editorului ei de a o fi susţinutŭ timpŭ de 10 anĭ în împrejurărĭ atâtŭ de puţinŭ favorabile.

Din suferinţele poporului.

Reteagŭ, 30 Decemvre 1894.

II.

Duminecă în 9 Decemvre an. tr. a fostŭ di de sĕrbătόre în Reteagŭ, căcĭ ce sĕrbătόre pόte fi mai mare, decâtŭ când între poporŭ se împartŭ banĭ? Şi banĭ s'au împărţitŭ între poporŭ, banĭ bunĭ, la tόtă sόrtea întrégă 18 fl. 10 cr., venitulŭ pădurei. Atâta a căpĕtatŭ şi preotulŭ românŭ şi celŭ reformatŭ, ér învĕţătorulŭ românŭ pe jumĕtate; atâta se cade. Atuncĭ sĕ fi vĕdutŭ bucuriă! Mulţĭ s'au dusŭ cu banii aţă la prepănaţiă, făcêndŭ chiştigŭ jupânului.

M'am miratŭ multŭ, cum de cu ocasiunea împărţirei acelorŭ banĭ nu s'au scosŭ banii bisericescĭ din satŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că în multe locurĭ suntŭ espuşĭ perirei. Şi nu s'au scosŭ, ci se lasă sĕ se facă terea-perea, în locŭ sĕ-i fi scosŭ şi cumpĕratŭ pe ei o grădină, unde sĕ se facă cu timpulŭ biserică, că biserica-i crepată, aprόpe de ruină şi situată lângă vale din vremile grelei iobăgii. Dér cine era sĕ ia iniţiativa? Turma e stόrsă şi necăjită, păşune puţină, sare numai de dorŭ şi apa rea, ér pĕcurarulŭ? — Dόrme beatŭ, cu gluga trasă pe urechĭ! Vai de turma cu păstorŭ somnurosŭ şi beutorŭ!

*

In anulŭ acesta s'au mai înfiinţatŭ în Reteagŭ două aşeḑĕminte: casina maghiară şi societatea de împrumutatŭ şi creditŭ, cu sediulŭ în Reteagŭ. Cine ar fi disŭ acu-sŭ 5 anĭ, că adi Reteagulŭ va avé o casină, l'ar fi rîsŭ lumea în pumnĭ. Adĭ este, că avemŭ medicŭ ungurŭ, apotecarŭ ungurŭ făcutŭ din sasŭ, negustorŭ armeanŭ-ungurŭ, gendarmĭ ungurĭ, rotarŭ ungurŭ, primarŭ armeanŭ-ungarŭ cu unŭ cuvêntŭ aci totŭ e unguresců.

Băncĭ au fostŭ în acestŭ ţinutŭ mai întâiu în Becleanŭ şi Deşŭ, apoi s'a fundatŭ „Someşana“ din Deşŭ, er acum s'a făcutŭ una în Reteagŭ şi alta în Uriulŭ de susŭ. Se vorbesce, că s'or mai face şi 'n alte comune. Primescŭ banĭ spre fructificare şi dau $5^0/_0$ după ei, ér banĭ împrumutŭ dau cu $8^0/_0$. Despre bunĕtatea bancelorŭ poporale mulţĭ au vorbitŭ, dér despre stricăciunea, ce ele o aducŭ, prea puţinĭ. Sĕ-mĭ dau şi eu părerea:

Ca tόte lucrurile din lume, aşa şi băncile potŭ fi bune séu rele, folositόre şi stricăciόse. Suntŭ bune şi folositόre pentru acţionarĭ şi funcţionarĭ, şi suntŭ rele pentru debitorĭ. Acţionarii au dividende, ér funcţionarii salare, debitorii însĕ au sĕ dea percente. Şi se si cuvine sĕ dea, numai ar trebui sĕ se scie hotărîtŭ, câtŭ are de a plăti după sută. Că unele băncĭ iau $8^0/_0$, ca cea din Reteagŭ, altele 10 şi érăşĭ altele chiar $12^0/_0$. Atuncĭ debitorii se punŭ pe gândurĭ: όre ce pόte fi lucrulŭ, de icĭ ne *tragŭ* numai 8 fl. pe anŭ după sută, ér colo 10 fl. şi dincolo 12 fl.?

Ar trebui sĕ se scie acuratŭ, câte percente se dau după banii depuşĭ şi câte se dau după cei ce-'i împrumută. Băncile tόte spunŭ continŭ, că dau atâtea şi atâtea percente deponenţilorŭ, dér nu spunŭ câte percente iau dela debitorĭ. Şi aci zace rĕul. Eu sciu unŭ casŭ concretŭ: N. datoria la o bancă 200 fl. cu cambiu, care-lŭ renoia la 10 Sept. şi 10 Martie a fiă-cărui anŭ. In Martie a. c. îşĭ plătì camĕta de $10^0/_0$ pe $^1/_2$ anŭ, dér în Augustŭ se tredì cu o scrisόre dela notarulŭ publicŭ, în care-i abdice capitalulŭ în numele băncei, şi-lŭ supune la o amendă de 4 fl. 50 cr. Bietulŭ omŭ nu scie de unde vine acestŭ nĕcasŭ, căcĭ percentele le plătise la terminŭ, şi nu se scia cu nimicŭ datorŭ până la 10 Sept. Se pune decĭ şi scrie direcţiunei băncei şi notarului publicŭ, că uite, suntŭ în erόre, deόrece elŭ numai în Martie a plătitŭ camĕta înainte pe $^1/_2$ anŭ şi şi-a renoitŭ cambiulŭ până în 10 Sept. Dér ce sĕ vedĭ? Dela bancă-i scriu, că i-a espiratŭ terminulŭ, deόrece cu 1 Ian. 1894 s'au urcatŭ cametele (sic)! cu $2^0/_0$ şi decĭ 10 fl. nu au fostŭ de ajunsŭ pe $^1/_2$ anŭ. Bietulŭ omŭ protestéză, că de ce banca nu a făcutŭ cunoscutŭ, pe cale publică orĭ privată, debitorilorŭ, ca sĕ se pόtă orienta? Dér banca se plătesce lesne: Ţi-am scrisŭ, regretămŭ că n'ai primitŭ, plătesce şi tacĭ!

Şi a plătitŭ bietulŭ omŭ 4 fl. 50 cr. notarului publicŭ şi $12^0/_0$ băncei, că capitalulŭ de 200 fl. de unde sĕ-lŭ ia în pripă? Atuncĭ mi-am disŭ: Όre banca aceea este condusă de Creştinĭ jidoviţĭ, orĭ de Jidanĭ creştiniţĭ? Lucru coşerŭ nu este la nicĭ unŭ casŭ. *Insémnăţ'o direcţiă!*

Acum poporulŭ de pe-aci a prinsŭ a lua banĭ împrumutŭ dela Reteagŭ cu $8^0/_0$, că suntŭ *banĭ ieftinĭ*. Vai, şi rĕu se înşélă, bieţii de ei! Cu banii aceştia „ieftinĭ“ şi-orŭ mânca ei moşiile şi casele, carĭ vorŭ deveni ale altora.

Din parte-mĭ nu recomandŭ nimenui sĕ împrumute banĭ, ér décă nĕcasulŭ nu-lŭ lasă, ci trebue sĕ-şĭ pue grumadii în jugŭ, atuncĭ vadă şi sĕ scuture de elŭ în timpulŭ celŭ mai scurtŭ posibilŭ, nu îngreuneze moşiile şi casele, ca sĕ nu cadă sub blăstemulŭ urmaşilorŭ.

Şi banca din Reteagŭ are viitorŭ, că s'a înfiinţatŭ în timpulŭ celŭ mai potrivitŭ, când adecă *bancele din giurŭ au urcatŭ percentele*, ér bucatele au datŭ o recoltă prόstă. Όmenii îşĭ dicŭ: de ce sĕ plătimŭ colo 12 fl. pe anŭ după sută, când icĭ trebue sĕ plătimŭ numai 8 fl.? Decĭ iau de icĭ şi punŭ colo. Er alţii, mulţĭ, fură siliţĭ încă din tόmnă sĕ cumpere cucuruzŭ, decĭ hai la bancă! Mai suntŭ şi de aceia, carĭ iau împrumutŭ fără de a avé o lipsă mare, neîncungiurabilă, numai că-ce-sŭ „banĭ ieftinĭ“. Şi apoi, ce facŭ cu ei? Ii beau şi pradă. Astor-felŭ de όmenĭ n'ar trebui sĕ se dea banĭ; dér nu le potŭ nicĭ refusa, décă cόla moşiei dă garanţiă de ajunsŭ.

Va sĕ ḑică: atâtea schimbărĭ într'unŭ bietŭ opidŭ, ca Reteagulŭ, în timpŭ numai de unŭ anŭ; schimbărĭ, carĭ ducŭ poporulŭ la ruină sigură şi apostolulŭ mântuitorŭ lipsesce cu desăvârşire. *Domne, dă-ne omŭ, că omŭ nu avemŭ!* Aşa ḑicŭ cei mai cuminte din poporenĭ, ér celŭ chiămatu în slujba apostoliei dόrme, dόrme.

M'am gânditŭ şi mĕ gândescŭ multŭ, cum s'ar puté poporulŭ nostru în genere, şi cei din acestŭ ţinutŭ în speciă, scăpa din ghirăle perirei: cum s'ar puté smulge din miseriă, cu Românĭ cu Ungurĭ cu toţi. Şi numai unŭ mijlocŭ amŭ aflatŭ, şi acela ar fi: *cultivarea din greu a pomilorŭ*. Ar trebui ca stăpânirea sĕ silέscă pe fiă-care a-şĭ âmplé grădinile şi viile cu pomĭ roditorĭ — după-ce viţa de viie nu mai aduce rόdele ei, că-i atacată de filoxeră. Ar trebui, ca ordinariatele sĕ impună strictŭ şcόlelorŭ cultivarea pomilorŭ, ér pe preoţĭ sĕ-i controleze: suntŭ ei modelŭ poporenilorŭ în pomăritŭ orĭ ba? Décă da, sĕ-i înainteze şi sĕ le îmbunătăţέscă starea, după putinţă; décă nu, sĕ-i amoveze fără cruţare. Adĭ nu mai merge ca în trecutŭ, nu-i destulŭ, că vomŭ dice Dόmne, Dόmne! trebue fapte şi dovedĭ, trebue premersŭ cu esemple vii poporului, ca sĕ-lŭ smulgemŭ din miseriă.

In mâna poporului e puţinŭ pămêntŭ, bancele cele multe vorŭ mai scurta pe poporŭ în posesiunĭ, bucatele nu au preţŭ, vite multe nu pόte poporulŭ ţine, decĭ sĕ-i croimŭ mijlocŭ de câştigŭ, şi cu tόte ocasiunile sĕ-i arătămŭ relele provenite din beţiă, lene, lucsŭ şi din împrumutulŭ banilorŭ.

Firesce, vorba singură nu-i de ajunsŭ. Inzadarŭ eu ca popă voiu striga din uşa altarului: Nu beţĭ vinarsŭ dragii mei, că pĕcătuiţĭ, ér eu mergêndŭ acasă bèu la vinarsŭ până-mĭ roşesce nasulŭ. Vĕḑêndŭ una ca asta, dice poporulŭ: d'apoi, décă-i pĕcatŭ, popa de ce bea, că elŭ vede'n carte?! Inzadarŭ voiu dice poporului: Puneţĭ pomĭ, dragii mei, că uite pόmele se plătescŭ bine, nu cerŭ nicĭ muncă multă, nicĭ pămêntŭ prea alesŭ, că décă însu-mĭ nu facŭ, nu punŭ, va ḑice cu dreptŭ cuvêntŭ poporulŭ: Dér de ce ne totŭ dice popa sĕ punemŭ noi, şi elŭ lasă cimiterulŭ păşune la cai şi porcĭ, ér grădina plină de polomidă? Şi dreptŭ are.

Noi cărturărimea dela sate avemŭ

— Rĕu, o domnule! începù Smilja plângêndŭ. Mare rĕu... Era unŭ feciorŭ atâtŭ de ruşinosŭ, ca o fată. Elŭ nu supĕra nicĭ măcarŭ o furnică.

— Rόgă-te dér, bĕtrână, dise unŭ altŭ domnŭ. Cine scie, pόte sĕ-i dămŭ drumulŭ.

— Dér nu-i este lui iertatŭ sĕ vină acum cu mine? întrebà bĕtrâna, mai şoptindŭ.

— Ḑĕu bunico, încă nu, rĕspunse domnulŭ, care sta în fruntea mesei. Nu-i nicĭ o mântuire, de-ocamdată elŭ trebue sĕ rĕmână aicĭ.

— Daţi-i drumulŭ, domnilorŭ, décă aveţĭ sufletŭ. Şi lacremile curgeau vale pe obrajĭ — Şi voi aveţĭ copiiĭ.... continuà ea, ş-apoi numai putù ḑice nimicŭ.

— Nu plânge, nenorocito, o mângăie érăşĭ preşedintele. Şi noi suntemŭ όmenĭ. Aibĭ răbdare câte-va ḑile încă. Pόte că legea îlŭ va afla nevinovatŭ, şi atuncĭ noi îi dămŭ drumulŭ.... şi făcù cu mâna către pandurŭ ḑicêndŭ: „condŭ pe aceştĭ όmenĭ la Cvetko, lasă-i sĕ se vadă.“

Marjan şi Smilja eşirà.

— Sermana femeiă, dise domnulŭ celŭ tînĕrŭ. M'a mişcatŭ până la lacrimĭ.

— E mamă, sermana, ḑise altulŭ, şi acésta nu e glumă.... e uniculŭ ei copilŭ...

— Eu l'aşĭ libera numai decâtŭ, rĕspunse preşedintele întorcêndu-se spre elŭ. — E tocmai aşa nevinovatŭ, ca şi noi aicĭ. Singurŭ bănuéla e, care-lŭ apasă, şi nimicŭ alta.

Intr'aceste Smilja ş'a vĕdutŭ fiulŭ. A fostŭ de sigurŭ o întêlnire fόrte tristă, décă ne vomŭ gândi, că însuşĭ Marjan ş'a întorsŭ capulŭ, şi că pandurulŭ, care este obicĭnuitŭ cu ast-felŭ de scene, ş-a aflatŭ ceva lucru şi a eşitŭ afară.

Dér ce urîtŭ este acestŭ oraşŭ! Όmenii fugŭ încόce şi 'ncolo, neguţătorii se cértă şi se înjură ca Jidanii. Ei nicĭ nu sémănă cu όmenii liniştiţĭ dela satŭ. Ş'apoi chiar şi copiiĭ aceştia se batŭ vecĭnicŭ, sĕ cértă, nicĭ nu te poţĭ uita la ei.... aşa suntŭ de obraznicĭ.... Smilja şi Marjan au întorsŭ deja spatele tribunalului, şi mergŭ încetŭ, încetŭ pe drumŭ, ca şi când s'ar întόrce din cimiterŭ.

IV.

Cvetko venì acasă. Slavă Domnului, că l'au liberatŭ după ce s'au convinsŭ, că nu-i vinovatŭ. Smilja nu scie, ce sĕ facă de bucuriă. O ḑi întrégă nu le-a fostŭ de ajunsŭ, ca sĕ şi-le povestέscă tόte. Ş'au spusŭ împrumutatŭ până la cele mai micĭ amĕnunte, cum s'a apăratŭ Cvetko înaintea tribunalului şi Smilja câtŭ a fostŭ de bolnavă. Cvetko întrébă pe mamă-sa, că ce s'a întêmplatŭ în satŭ de trei lunĭ şi jumĕtate, schimbatu-s'a ceva? Bĕtrâna spune, că s'a schimbatŭ acésta séu aceea. Neşko e vecĭnicŭ în casa lui Ninko. Satulŭ întregŭ vorbesce, că Ninko vré sĕ-i dea fata, că are multă zestre, că Lyubiça plânge, fiind-că nu vré sĕ mergă după elŭ. Fata s'a schimbatŭ de totŭ — nu mai e cea de demultŭ.

Trecea ḑi după ḑi. In satŭ se vorbea totŭ mai multŭ despre Lyubiça lui Ninko şi despre căsĕtoriă. Cvetko e totŭ mai multŭ indispusŭ, adêncitŭ în sine elŭ se cufundă în gândurĭ. I-a spusŭ chiar Lyubiça, că ce s'a întêmplatŭ şi ce va fi. Bĕtrâna Smilja, ca sĕ facă pe voia fiului ei a trimisŭ pe Marjan la Ninko, dér acesta nicĭ nu vrù se audă de elŭ.

In ḑiua lui St-Mihaiu, tocmai când apunea sόrele, Cvetko venea dela oraşŭ. Ajungêndŭ în satŭ, elŭ aude cântare. I-se părea, că la casa lui Ninko ar fi petrecere, ba că chiar puşcă. Ceva i-a săgetatŭ inima. Ar fi întrebatŭ, dér nu s'a întêlnitŭ cu nimenea. Acasă întrebà de mamă-sa.

— Ce felŭ de larmă e acésta mamă?

— Nimica, copile. La Ninko chefuescŭ.... Ascultă, chiar şi puşcă.

— Fără de glumă, mamă! ce s'a întêmplatŭ?

— Cvejo, fiulŭ meu! Uşorŭ e bogătaşilorŭ sĕ fiă veselĭ... Ninko serbéză logodna Lyubiçei.

— Cu acela?... murmurà Cvetko înecându-i se glasulŭ în gâtŭ.

— Acum totŭ atâta-i, copile, fiă feriçită, dise bĕtrâna cu ochii scăldaţĭ în lacrimĭ. Numai tu sĕ fi sănĕtosŭ.... te vei potigni şi tu de-o fată.... şi dόră chiar de una mai bună....

Cvetko ascultà. N'a disŭ nicĭ unŭ cuvêntŭ. Séra acésta nicĭ n'a cinatŭ. Intrégă nόptea nu ş'a închisŭ nicĭ măcarŭ unŭ ochiu. Diminéţa s'a sculatŭ şi a mersŭ unde-va. Ḑiua întrégă n'a venitŭ acasă, nicĭ a doua ḑi, până la carnevalŭ.

Pe bĕtrâna Smilja o cuprinse urîtulŭ şi tristeţa. Ea se plângea mereu înaintea femeilorŭ bune, şi plină de gâneurĭ suspina

datorința sfântă sĕ dămŭ pildă poporului în tóte privințele: în vorbă, în portŭ, în cumpĕtare, în muncă și crutare. Cândŭ premergemŭ cu esemple vii, putemŭ și mustra pe cei pĕcătoșĭ, dér de suntemŭ înși-ne pĕcătoșĭ, ne pare bine, décă nu ne audimŭ noi imputările, ce ar trebui sĕ le facemŭ poporului.

Că nu ómenii fără Dumnedeu, nu ateii, contra cărora de-altcum cu dreptŭ cuvêntŭ predică unii preoțĭ, nu ateii vorŭ fi din carĭ s'a ruina poporulŭ, nu, că la atei nu le dă credĕmêntŭ nimenea, și nicĭ nu prea suntŭ în poporŭ; nu Turcii séu Rușii ne-orŭ nimici, că mai marĭ dușmanĭ decâtŭ aceștia a vĕdutŭ poporulŭ; nu legile nedrepte, că de ele se póte scăpa într'unŭ chipŭ orĭ altulŭ, ci Jidanii cu otrăvitorulŭ lorŭ vinarsŭ; ei vorŭ fierbe în cazanele lorŭ pe poporŭ, pe Românŭ, ca și pe Ungurŭ și ca și pe Sasŭ; deci contra căzanelorŭ de vinarsŭ sĕ fiă îndreptate tóte predicele tuturorŭ preoțilorŭ creștinĭ și contra luxului și contra imprumutului de banu; ér acele predicĭ sĕ fiă însoțite de bune esemple, sĕ nu pótă dice poporulŭ: Popa nostŭ una dice și alta face.

Pilde, pilde și ér pilde, décă vremŭ a documenta, că voimŭ binele poporului!

(Va urma.)

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Reuniunea femeilorŭ române din Brașovŭ a hotărîtŭ, sĕ arangeze în 4 (16) Februarie n. o petrecere cu jocŭ. In privința acésta ni-se comunică următórele:

Comitetulŭ arangiatorŭ s'a și intrunitŭ Joi séra la presidenta reuniunei, Dómna Agnes Dușoiu, și a luatŭ dispozițiunile necesare pentru arangiarea petrecerii. Deja de pe acum aștéptă publiculŭ cu multŭ interesŭ acéstă petrecere, care pe lângă petrecerea Reuniunei femeilorŭ rom. vĕduve este unica petrecere, care concentréză și închiagă la unŭ locŭ întrégа societate română din Brașovŭ, precum și publiculŭ streinŭ. Ne-a venitŭ la cunoscință, că familii de pe la granițǎ și din România se pregătescŭ a participa la acéstă petrecere. Comitetulŭ arangiatorŭ lucră cu multŭ zelŭ pentru reușita acestei petrecerĭ și sperămŭ la unŭ bunŭ succesŭ, cu atâta mai vêrtosŭ, căcĭ înse-șĭ membrele reuniunei au hotărîtŭ, că în anulŭ acesta, sĕ-o rupă cu tradițiunea aceea greșită, de a escela prin felŭ de felŭ de toalete luxóse; ci din contră simplitatea în îmbrăcăminte sĕ fiă tendența acestei petrecerĭ, ca ast-felŭ, sĕ pótă participa totŭ publiculŭ cu inimă română și cu interesŭ față de așeḑămintele nóstre de cultură și binefacere, fără sĕ se témă și îngrozéscă de acele spese grozave și acelŭ luxŭ nefericitŭ, carĭ și de altmintrĭ între împrejurările, în carĭ trăimŭ, este fórte desastruosŭ. Petrecerea Reuniunei femeilorŭ române, va fi cu atâtŭ mai binevenită, cu câtŭ Reuniunea în anulŭ trecutŭ n'a datŭ nicĭ o petrecere, și dorimŭ din inimă, ca reușita sĕ fiă deplină.

*

Inteligența română din Reghinŭ va arangia Dumineca în 3 Februarie n. 1895 în redouta orășenéscă, unŭ concertŭ datŭ de baritonistulŭ D lŭ *Traianŭ Mureșianu* cu concursulŭ D-lui Profesorŭ *Iacobŭ Mureșianu*.

Programa: I. 1) Donizetti: Cavatina din Lucia di Lammermoor; 2) Denza: „Am vĕdut'o“ (Romanță); 3) Mureșianu: Românŭ verde ca stejarulŭ, solo pianŭ; 4) a) Schubert: Aufenthalt, b) Denza: Ochĭ albastri, (Romanță).

II: 5) a) Mureșianu: Nu plânge. b) Rășianu: Lângă tine așĭ vré sĕ fiu, (Romanță). 6) Mureșianu: Doină, solo pianŭ, 7) a) Stefănescu: Mândruliță dela munte, b) Mureșianu: Ciobanulŭ din Ardealŭ, (Doină); 8) Rossini: Barbierulŭ de Sevilla.

Prețulŭ de intrare: 1 Loge 5 fl. Loculŭ I. 1 fl., Loculŭ II. 80 cr., Parterre 50 cr. Galeriă 30 cr. Inceputulŭ precisŭ la 8 óre séra.

Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru scopŭ filantropicŭ. După concertŭ urméză dansŭ.

*

Inteligența română din Alba-Julia invită la petrecerea, ce va arangia Dumineca la 3 Februarie n. 1895 în sala hotelului „Ungaria“. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru ambele scóle române din Alba-Julia. Inceputulŭ la 8 óre séra. Comitetulŭ arangiatorŭ: Dr. Ioanŭ Marceacŭ, președinte; Josifŭ Cirlea, controlorŭ: Publiusŭ Rozorŭ, cassarŭ.

Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă din 3 membri 2 fl. E de doritŭ, ca damele sĕ se presente în toaletă de promenadă, orĭ în costumŭ națĭonalŭ. In pausă se vorŭ presenta jocurile „Călușerulŭ“ și „Bătuta“, după carĭ Tombola. Suprasolvirile se vorŭ chita publice.

EDUCAȚIUNE.

Ce trebue sĕ învețe unŭ educatorŭ.

II.

Décă voi, tinerĭ bărbați, carĭ vrețĭ sĕ vĕ dedicațĭ educațiunei, voiți, ca școlarii voștri sĕ-șĭ conserve sĕnĕtatea prin întărire, atuncĭ trebue ca voi înșivĕ sĕ vĕ întărițĭ. Căcĭ credețĭ voi óre, că ei sĕ vorŭ simți bine prin nămeții de zăpadă, décă voi vĕ plângețĭ de sensațiunile neplăcute, ce vĕ causéză? Că vor eșĭ ei bucuroșĭ din casă cu îmbrăcăminte ușóre și cu capetele góle, în timpŭ ce voi vĕ îmbrăcațĭ cu paltóne? Séu credețĭ voi, că copiii prea delicațĭ se vorŭ espune bucuroșĭ la unŭ aerŭ aspru? Ah! eu mĕ temŭ, că vorŭ aduce feliurite scuse, ca sĕ iasă din casă, când timpulŭ e aspru și sĕ stea mai bine în camera încăldită, ast-felŭ că în locŭ sĕ-șĭ întăréscă nervii, din contră 'i moleșescŭ.

Așa-dér, iubițĭ amicĭ! décă vrețĭ nu numai sĕ vĕ numițĭ educatori, ci sĕ și fițĭ în adevĕrŭ, atuncĭ întăriți-vĕ corpulŭ! Aruncațĭ saltelele de pufŭ și deprindeți-vĕ de a dormi pe saltelele de paie și cu învĕlișŭ ușorŭ. Acoperiți-vĕ capulŭ cu ceva ușorŭ, séu de locŭ. E unŭ prejudițiu, cum că capulŭ trebue totdéuna acoperitŭ. Imbrăcămintea vóstră sĕ fiă ușóră și sĕ nu purtațĭ nicĭ odată blană. Câtŭ timpŭ e cine-va în mișcare prin umblare și alergare, póte sĕ suporte multŭ, și numai atuncĭ va trebui sĕ se facă esecpțiune, când se mișcă cu trăsura séu sania. Eșițĭ dilnicŭ în aerŭ liberŭ, fără sĕ vĕ uitațĭ mai întâi pe ferestră, ce felŭ de timpŭ este. Câte odată faceți și plimbărĭ pe josŭ, ca ast-felŭ corpulŭ vostru sĕ se deprindă de a suporta și o obosélă. Și fiind că mișcările pe zăpadă și ghiață suntŭ unŭ escelentŭ mijlocŭ de întărire, de aceea învĕțațĭ de a umbla cu micĭ sănióre și de a patina pe ghiață. Atuncĭ nu vețĭ mai avea nevoie de a face pe elevĭ sĕ pricépă folosulŭ acestorŭ mișcărĭ prin felŭ de felŭ de observațiunĭ minuțióse. Puneți-vĕ în sănióre și vĕ dațĭ cu ele pe délurĭ; puneți-vĕ patinele și vĕ dațĭ cu ele pe ghiață, și atuncĭ elevii vĕ vorŭ ruga ei înșișĭ, ca sĕ-i lăsațĭ sĕ-șĭ procure sănióre și patine.

Décă gustarea de mâncărĭ simple e unŭ mijlocŭ de întreținere a sănĕtății copiilorŭ, se înțelege dela sine, că atuncĭ și voi trebue sĕ vĕ deprindețĭ de a vĕ lipsi de beuturile calde, streine, carĭ au devenitŭ unŭ felŭ de absolută trebuință în educațiunea obicĭnuită, cum și de delicatesele carĭ forméză pe mesele ómenilorŭ cu dare de mână o parte din mâncare. Atuncĭ nu vețĭ mai avea nevoie de a predica elevilorŭ vostri importanța unui nutrementŭ simplu. Décа voi înși-vĕ vĕ mărginițĭ mâncarea la lapte, póme, untŭ, verdețurĭ, carne și altele, pe carĭ vi-le oferă natura, ce vĕ încunjură, atuncĭ se vorŭ deprinde dela sine la acésta, și plăcerea de a căuta lucrurĭ de mâncare cu totulŭ deliciόse se va slăbi și va fi ușorŭ de combătutŭ.

Totŭ așa de ușorŭ va fi óre acésta, când voi vĕ vețĭ promite plăcerĭ, pe care 'i îndemnațĭ, ca ei sĕ nu le guste?

Voițĭ ca elevii sĕ facă băi recĭ, fără ca voi sĕ luațĭ parte la acésta, atuncĭ vețĭ putea ușorŭ prevedé, ce felŭ de neplăcerĭ vorŭ resulta din acésta. Mulțĭ din ei vorŭ întra cu neplăcere în apă și vorŭ căuta sĕ se sustragă dela acestŭ esercițiu prin felurite scuse, așa că ceea-ce pentru mii de copiiĭ constitue o plăcere, pentru ei va fi o mare neplăcere Voi înși-vĕ vețĭ umbla timidĭ de jurŭ împrejurulŭ malului, întocmai ca și o cloșcă, când înótă pe lacŭ puii de rață pe care 'i-a scosŭ din ghăóce și cărora nu póte sĕ le dea sfaturĭ séu sĕ le ajute, când suntŭ în pericolŭ.

Celŭ mai bunŭ mijlocŭ de a înlătura acéstă neplăcere e, sĕ învĕțĭ însuțĭ sĕ înoțĭ. Scufundatulŭ, bălăcitulŭ și înotulŭ în apă rece, vĕ va produce atuncĭ bucuriă și vĕ vețĭ arunca cu plăcere în ea: ér micii copilașĭ vĕ vorŭ urma și vețĭ fi în stare de a le face cunoscutŭ tóte tolósele, ce le capĕtă din apă și se vorŭ puté mișca liberĭ pe a ei suprafață și vorŭ puté sĕ pricépă, când vorŭ fi în pericolŭ.

Cu unŭ asemenea tratamentŭ, puterile pe carĭ le-a dăruitŭ Creatorulŭ micilorŭ voștri copilașĭ pentru întreținerea corpului, ișĭ vorŭ îndeplini ele înseșĭ funcțiunile și nu vorŭ mai fi adesea turburate.

ECONOMIA.

Érna.

Au trecutŭ primăvéra, véra și tómna și a intratŭ érna. In șurĭ și pivnițe, în podurĭ și cămărĭ stau grămădite bunătățile câștigate de pe câmpurĭ. Și acum érna plugarulŭ ișĭ face socotéla: calculéză și se gândesce, că óre a perdutŭ séu a câștigatŭ, caută sĕ nu mai repețéscă greșelile făcute, și că cum are sĕ se întocméscă cu economia pentru anulŭ viitorŭ. Pentru aceea în prima liniă e de lipsă, ca érna sĕ-șĭ calculeze averea.

Trebue sĕ-șĭ facă socotéla câtŭ pămêntŭ are, apoi câte vite și în fine câte unelte, și astfelŭ ușorŭ ișĭ póte calcula averea. Subtrăgêndŭ din acésta datoriile, étă că a aflatŭ câștigulŭ, séu perderea. La calcululŭ acesta înse trebue sĕ ia totdéuna prețurile de atuncĭ când calculéză și nu de mai înainte, când și-a cumpĕratŭ elŭ numitele vite séu obiecte.

Unŭ astfelŭ de calculŭ e fórte de lipsă, căcĭ ilŭ face pe plugarŭ

---

clătinându din capŭ și dicêndŭ într'una: „Nu e bine așa, nenorocită a fostŭ clipa, când bietulŭ s'a îndrăgitŭ de acéstă fată.

V.

De când e satulŭ, n'a rĕsăritŭ o di mai tristă, ca acéstă di de carnevalŭ. Dóuĕ mame în doliu grăbescŭ în livada din cósta délului, văetându-se și descoperindu-șĭ intristarea cu glasŭ mare... Amarulŭ lorŭ ar mișca până și pietrile. Una este bĕtrâna Smilja, mama lui Cvetko, și nenorocita Ziva e cealaltă. Grăbescŭ acolo... acolo ișĭ vor revede copiiĭ, pe Cvetko și pe Lyubiça, zăcêndŭ cu trupurile rĕcite unulŭ lângă altulŭ. După ele merge céta fetelorŭ cu ochi scăldațĭ în lacrimĭ, apoi feciorii, bărbații, femeile, copiiĭ și bĕtrâniiĭ... satulŭ întregŭ. S'au adunatŭ cu toții acolo în jurulŭ morțiloru, unde cele dóuĕ mame plângŭ și se vaetă după copiiĭ lorŭ.... și plângŭ cu toții. Nenorocita mamă a Lyubiçei ștergе cu năframa ei sângele roșŭ, ce țișnesce încă din rană și blastĕmă clipa nefericită... Bĕtrâna Smilja se plécă acușĭ spre cadavrulŭ unicului fiu, acușĭ spre cadavrulŭ Lyubiçei. Ninko, ca unŭ stanŭ de piétră, stă adêncitŭ în tăcere.

— Sĕ-i îngropămŭ unulŭ lângă altulŭ, dice bĕtrânulŭ Marjan, uscându-șĭ lacrimele. Unulŭ lângă altulŭ au muritŭ, unulŭ lângă altulŭ sĕ odihnéscă. Mulțĭ părtiniră ideia lui Marjan, dér cei mai mulțĭ nu. Pe Lyubiça o potŭ înmormênta în cimiterŭ, căcĭ o permitŭ și legile bisericescĭ, Cvetko înse s'a ucisŭ pe sine, elŭ trebue îngropatŭ aicĭ, séu colo susŭ pe vêrfulŭ délului...

Mai jalnicŭ, decâtŭ jalea, a fostŭ când pe Lyubiça au dus-o în cimiterŭ, ér pe Cvetko peste livadă, pe vêrfulŭ délului.

Bĕtrâna Smilja era sprijinită și mângăeată de ómenii și femeile bune, ca inima ei sĕ nu se rupă de rușine.... Ea nu vedea nimicŭ, decâtŭ pe fiulŭ ei mortŭ și mormêntulŭ negru. A auditŭ, când l'au sloboditŭ în grópă, a auditŭ căndŭ bulgării se isbeau de sicriulŭ rece... dér de mai multŭ nu ș'a adusŭ aminte.

Au dus-o acasă, i-au aprinsŭ focŭ șĭ-au mângăiat-o.... Dér ea n'audea nimicŭ din tóte acoste, decâtŭ bulgării de pămêntŭ isbindu-se de sicriu.... Oh, acceștĭ ómenĭ rĕi.... dér chiar și pe mortŭ ilŭ chinuescŭ?... că l'au îngropatŭ așa de adêncŭ...

VI.

Dile trecŭ după dile și bĕtrâna Smilja se face, ca umbra. Omenii bunĭ mergŭ încă la ea și o mângăie,... dér ea numai ascultă...

Erna e în dricŭlŭ ei. S'apropiă și sĕrbătorile. Mâne e diua Crăciunului. In satŭ e bucuriă pretutindenea.

Intristata Smilja ișĭ făcŭ foculŭ și se puse lângă vatră. Ușa casei e deschisă de totŭ. Din ea se póte vedé tocmai pe vêrfulŭ délului..... la mormêntulŭ lui Cvetko... Timpulŭ e liniștitŭ, néua cade încetŭ și deja a îmbrăcatŭ délulŭ cu haină albă și a îmbrăcatŭ cu vĕlŭ albŭ și mormêntulŭ lui Cvetko...

Smilja ișĭ ațintesce privirea asupra acestui punctŭ tristŭ, și nicĭ măcarŭ genele nu i-se mișcă. Inseréză și ninge totŭ mai tare. Unde-va în apropriere ciripesce tristŭ o păsărică, de bună sémă nu-șĭ află locŭ de refugiu peste nópte.... Póte, că este și flămêndă, sermana.

In vatră mai licuresce unŭ micŭ jăratecŭ.... Mormêntulŭ se póte recunósce încă puținŭ....

Intunerecŭlŭ se face totŭ mai desŭ.... délulŭ nu se mai póte vedea.... Păsărica a amuțitŭ de multŭ.... a adormitŭ și jăratecŭlŭ, și pe vatră a remasŭ numai cenușa rece.

T. H. P.

FECIORULŬ.

Unŭ copilŭ cu înfățișarea suferindă, o puteai cunósce după figura lui palidă și abătută. Mai tot-deuna era tristŭ și gânditorŭ. Fața lui albă, ca zăpada — și uneorĭ câte puținŭ roșită — ochii negri și vioi, pĕrulŭ asemenea negru și buclatŭ, îĭ dădeau, cu tóte acestea, o înfățișare prea drăgălașă. Constituția îĭ era prea delicată, și corpulŭ luĭ slăbuțŭ. Ai fi credutŭ, că descinde dintr'o familiă nobilă și că fusese crescutŭ și legănatŭ în pufurĭ, pe când elŭ sĕrmanulŭ era născutŭ în miseriă, era fiulŭ nenorocirei, rătăcise altă-dată cu picióruşele góle pe stradele orașului, tremurândŭ de frigŭ și de fóme.

Acesta era copilulŭ căruia i-se dicea *Feciorulŭ* — nu că se numea ast-felŭ, dér i-se pusese acéstă poreclă, fiind-că îndeplinea acéstă funcțiune.

Familiei, la care se găsia acum, i-se făcuse milă de dênsulŭ și-'lŭ luase sĕ-'lŭ créscă, — nenorocitulŭ fiindŭ orfanŭ. Câtŭ era de sfiosŭ la începutŭ — nu cuteza sĕ ésă din mica odăiță ce i-se detese — ci tótă diua sta ghemuitŭ într'unŭ colțŭ și plângea. — Ți-se rupea inima când ilŭ vedeai în acea stare. Apoi încetulŭ cu înce-

trezŭ, cu minte, şi'lŭ duce pe cărărī nóuĕ. Cea mai mare parte dintre plugarii noştri nu sciu ce au, câtŭ au şi cu ce datorescŭ, ci lucră mereu făr' de nicī unŭ calculŭ, de pe o ḑi pe alta, vină orī-ce va veni. Timpurile de mai înainte însĕ s'au schimbatŭ, cine nu-şī deschide astăḑī ochii, cine nu gândesce, nu-şī însémnă şi nu calculéză, dă totŭ îndĕrĕtŭ şi în fine rĕmâne lipitŭ pămêntului.

Èrna este timpulŭ secerişului sufletescŭ. Plugarulŭ, care şī calculéză érna câtŭ îlŭ costă ţinerea casei, slugii, munca, carĕle etc, apoi ca câtŭ de scumpŭ îi vine lui o majă de bucate, că are perdere séu câştigŭ cu unulŭ séu altŭ soiu de fructe etc, — acela este adevĕratulŭ economŭ.

De aceea, iubite plugarule, érna celŭ d'întâiu lucru sĕ-ţī fiă luarea inventariului averii tale, căcī se plătesce, te mântuesee de multe cheltuelī netrĕbuinciόse şi-ţī aduce câştigŭ. Suntŭ mulţī plugarī, carī érna pribegescŭ dela unu vecinŭ la altulŭ flecuescŭ, beau şi jócă cărţī. Alţii éraşī pórtă procese, se certă şi astfelŭ se ruinéză cu totulŭ. Decī ferescete de aceste lucrurī rele, serile de ernă le folosesce pentru învĕţătură în cerculŭ familiei tale, séu pentru de a-te înţelege cu bĕtrânii satului şi cu ómenii ceī mai de trébă asupra anului viitorŭ, care aduce şi nouĕ bucurii, der şi nóuĕ greutăţī.

HIGIENA.

Diverse pentru casă şi familiă.

Odăile, în carī zacŭ *bolnavī*, trebue sĕ fiă luminóse, plăcute şi liniştite. E bine sĕ alégă omulŭ odăi câtŭ se póte de marī, şi sĕ depărteze din ele totŭ ce-- de prisosŭ; asemenea nu e bine sé se ţină în ele florī mirositóre. Patulŭ trebue astfelŭ aşeḑatŭ, ca sĕ nu fiă lovitŭ de raḑele sórelui, şi nu este bine sĕ fiă încungiuratŭ cu perdele. In odaia, în care zace bolnavulŭ, e neapĕratŭ de lipsă sĕ fiă totdéuna aerŭ curatŭ, chiar şi érna, când încălḑimŭ câtŭ se póte de bine în odaiă, acésta în continuu trebue aerisată, grijindŭ însĕ ca bolnavulŭ sĕ nu fiă atinsŭ de curentŭ.

*

Este fórte însemnată *puterea vindecătóre a albuşului de ou.* Pentru ranele produse prin tăeturī şi arsurī nu esistă nicī unŭ mijlocŭ mai bunŭ, decâtŭ ungerea acelora cu albuşŭ de ou, căcī uscându-se acesta şi formândŭ o peliţă, împedecă astfelŭ intrarea aerului, care produce aprinderea ranelorŭ. Asemenea este fórte bunŭ albuşulŭ de ou şi contra dissenteriei (durerei de fóle). Amestecatŭ cu zaharŭ şi înghiţitŭ repede, albuşulŭ oului îmbracă stomaculŭ cu o peliţă, care împedecă aprinderea lui şi domolesce durerile din intestine. In casurī de aceste suntŭ de ajunsŭ pe ḑi douĕ séu celŭ multŭ trei óuĕ, carī nu servescŭ numai ca medicină, ci totodată, şi ca nutremêntŭ.

POVEŢE.

Incălţăminte ude. Cisme séu ghete ude şi apoi uscate suntŭ greu de încălţat. Pentru de-a încungiura rĕulŭ acesta, e bine sĕ preserămŭ în ele ovĕsŭ, căcī acesta suge tótă umeḑéla din piele.

*

Pentru curăţirea gulerelorŭ de rocŭ, murdărite séu unsuróse, se recomandă amoniacŭ subţiatŭ de 10 orī cu apă, cu care se perie bine părţile murdare.

*

Cum putemŭ cunósce mugurii îngheţaţī? Pentru de a-se convinge omulŭ, că óre au îngheţatŭ séu ba mugurii pomilorŭ de gerulŭ de primăvéră, trebue numai sĕ tae unŭ mugurŭ de a latulŭ. Décă pe faţa tăiată suntŭ puncte negre, atuncī am gătat'o cu bucuria.

Rĕspunsurī potrivite.

O coconiţă, care se juca cu unŭ mielŭ de curêndŭ născutŭ, întrebă pe ciobanŭ, că de ce mielulŭ n'are córne? — Ciobanulŭ rĕspunse: „Pentru-că încă nu s'a însuratŭ!“

*

Unŭ tînĕrŭ, căruia 'i se arătară douĕ fete: una cu ochii negri şi alta cu ochii albastri, fŭ întrebatŭ, că pe care dintre dóuĕ voesce s'o ia de nevastă? — Tinĕrulŭ rĕspunse: „Mai bine pe amêndóuĕ, decâtŭ una din dóuĕ, ca sĕ nu se nască pricină de gâlceavă.“

*

Unŭ strengarŭ, care de mai multŭ timpŭ pribegia prin ţerī streine, întâlni odată unŭ omŭ din ţéra lui şi-lŭ întrebà, décă mai suntŭ nebunī în acea ţéră? — Omulŭ îi rĕspunse: „De când ai plecatŭ domnia-ta, nicī unŭ nebunŭ nu s'a mai vĕḑutŭ.“

*

Unŭ schiopŭ mergêndŭ şi elŭ la bătăliă îlŭ întrebà altulŭ: „Dér tu ce-ai sĕ facī la bătăliă?“ — Schiopulŭ îi rĕspunse: „Eu mai bine decâtŭ tine voiu sta la bătaiă, căcī şi de voiu vré sĕ fugŭ, nu potŭ.“

*

O fetiţă alerga după o măgăriţă, ca s'o prindă şi s'o ducă acasă, căcī era a lorŭ. In timpulŭ acesta se întêlnesce cu unŭ tînĕrŭ, care, vrêndŭ sĕ o sărute, îi ḑise: „Cunoscī, dragă, pe virişóra mea Florica? — „Da,“ rĕspunse fata, „ea este la noi!“ — „Te rogŭ déră,“ îi ḑise tinerulŭ, „primesce dela mine acéstă sărutare şi i-o dă din partea mea, căcī mĕ grăbescŭ şi nu potŭ sĕ i-o ducŭ eu însu-mī.“ — „Stăi, dragă“ îi ḑise fata, „décă sărutarea este aşa de grabă, atuncī trimite-o prin măgăriţa mea, căcī ea va ajunge mai curêndŭ decâtŭ mine acasă.“

MULTE ŞI DE TOATE

Fulgerulŭ fotografŭ.

La Chambery, în Savoia, se refugiară doi soldaţī pe timpulŭ unei furtunī sub unŭ castanŭ. Unulŭ a fostŭ lovitŭ de fulgerŭ, şi pe braţulŭ sĕu golŭ se vedea bine o arsură, ce avea figura unei ramure de arborŭ. Casurī, ca acesta, s'au întêmplatŭ adese-orī. Suntŭ câţī-va anī, în Francia, unŭ grădinarŭ voia sĕ culégă fructe dintr'unŭ pomŭ şi fiind trăsnitŭ, avea pe pieptŭ figura întregului pomŭ în colorī roşii. Borthold istorisesce, că la 1795 a fostŭ trăsnită menajera unui preotŭ, care purta o haină cu florī roşii. Pe mâna ei erau imprimate florile hainei, de totŭ lămuritŭ. Unŭ matrozŭ, care durmea pe bordulŭ unei corăbii sub o vîslă întinsă, care purta numĕrulŭ 44 în litere de metalŭ, fŭ éraşī lovitŭ de fulgerŭ şi avea numĕrulŭ 44 în urmă pe pieptŭ. Chiar şi în „Gentlemans Magazine“ se afirmă, că figura unui omŭ, care fŭ lovitŭ de fulgerŭ, pe când sta lângă unŭ zidŭ albŭ, s'a găsitŭ pe zidŭ în mărime naturală, dér care sĕmĕna cu o fotografiă ştérsă.

*

Gluma de satŭ este adese-orī mai bună, decâtŭ gluma de oraşŭ.

Unŭ tînĕrŭ din oraşŭ, fiulŭ unui tată avutŭ, care îi permitea sĕ-şī umple buzunarele pe placŭ, se afla într'o séră în cârciuma dintr'unŭ satŭ din apropiere şi căuta aci ocasiunea nu numai a se făli cu banii sĕi, ci şi ca sĕ-şī bată jocŭ de ţĕranii, ce se aflau în mare numĕrŭ în cârciumă. — „Ascultaţī, mĕ ómenī“, ḑise elŭ, „eu vĕ facŭ o propunere. Eu punŭ pălăria mea pe masă şi sunt bucurosŭ, că aruncŭ cu orīcare dintre voi pe schimbate câte o piesă de banī într'însa. Cine va puté arunca mai multŭ timpŭ, câştigă toţī banii: dér în schimbŭ trebue sĕ tracteze tótă societatea“. — „Etă eu unulŭ primescŭ“, ḑise unŭ ţĕranŭ bĕtrânŭ, sculându-se şi apropiindu-se de masă, pe care sta pălăria, „începe d-ta, tinere prietinŭ“. — Tînĕrulŭ îşī băga mâna în buzunarulŭ plinŭ de monede de argintŭ, scóse unŭ talerŭ şi-lŭ aruncà în pălăriă; ţĕranulŭ bĕtrânŭ băgà şi elŭ mâna în buzunarŭ, scóse o groşiţă de argintŭ şi o aruncà şi elŭ în pălăriă. Tînĕrulŭ, care era la rêndŭ aruncà o piesă de argintŭ de cincī groşiţe, se uità întrebătorŭ la bĕtrânŭ, care sta nemişcatŭ, şi apoi ḑise: „Dă înainte, moşule! că éră ţi-a venitŭ rêndulŭ“. „Imī pare rĕu“, ḑise bĕtrânulŭ, „eu am isprăvitŭ cu banii. Aī d-tale suntŭ toţī; ai câştigatŭ, tinere prietinŭ, dér acum tractéză societatea“.

*

Carte de rugăciunī pentru mediī spiritiştī.

Contesa Vay-Wurmbrand Adelina a editatŭ ḑilele acestea o carte deosebită în limba germană la o editură din Berlinŭ. Contesa este mare catolică, dér în acelaşī timpŭ este şi aderenta spiritismului. Influinţa acestorŭ douĕ direcţii spirituale au făcut'o sĕ scrie cartea sa, care cuprinde rugăciunī pentru medii spiritiştī. Că de ce natură suntŭ rugăciunile acestea, póte servi ca esemplu următorulŭ modelŭ: „Oh Dómne, îţī mulţămescŭ, că ai făcutŭ sĕ cunoscŭ marea şi înalta lume a spiritelorŭ. Atotputernice părinte, tu ai dĕrîmatŭ dinaintea mea acele piedecī, carī despartŭ lumea spiritelorŭ de lumea ómenilorŭ. Puterea ta a ruptŭ de pe ochii mei vĕlulŭ, şi acum vĕdŭ cu ochii sufletescī în lumea tainelorŭ. Ai pusŭ o nouă viéţă în inima mea. Ai scosŭ din ea germenulŭ morţii, căcī pentru mine nu este mai multŭ mórte, ci viaţă vecīnică mĕ aştéptă în tine, Dumneḑeulŭ meu. Tu ai uşuratŭ durerile, ce le-am simţitŭ la mórtea iubiţilorŭ mei, căcī pentru mine nu mai este despărţire de ei. Morţii mei trăescŭ şi vinŭ la mine de mĕ mângăe. Oh, părinte, tu mi-ai datŭ mai multŭ, decâtŭ preţuescŭ tóte comorile de pe pămêntŭ! Iţī mulţămescŭ, Atotputernice! Voiu servi ţie, voiu urma cu supunere poruncile şi legile tale. Darurile de carī m'ai învrednicitŭ, rĕmânŭ proprietăţile tale, ţie sĕ-ţī servéscă ele. Deschide-mī ochii, urechile şi inima, ca sĕ vĕdŭ, sĕ audŭ şi sĕ vorbescŭ, cum voescī Tu, şi nu lăsa, ca o putere blăstĕmată sĕ mĕ depărteze dela tine“.

Călendarulŭ sĕptĕmanei.

IANUARIE are 31 ḑile. GERAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	15 2 E. C P Pav. Tr.	27 S. I. Christ.
Luni	16 Inc. lanţ. apo. P.	28 Carol şi Marg.
Marţī	17 † Cuv. Păr Anto.	29 Francisc
Mer.	18 S. Păr. Atan. şi C.	30 Adelgunda
Joi,	19 S. P. Maca. Epipt.	31 Petrus Nolan
Vin.	20 † C. P. Eftenie m.	1 Febr. Ignat
Sâm.	21 Cuv: Păr. Maxim	2 † Intr. Is. Chr.

---

tulŭ începù a-se învĕţa, a eşi pe afară, a vorbi, a vrea chiar sĕ se jóce — căcī de, nu era decâtŭ unŭ micŭ copilŭ neînţelegĕtorŭ şi care nu-şī putea pricepe sórtea sa.

Mai târḑiu, când se obicīnuise cu noii sĕi protectorī, elŭ începù a face chiar şi micī servicii, dér în tot-déuna era prea timidŭ şi căuta sĕ îndeplinéscă cu exactitate totŭ ce i-se dădea sĕ facă de către stăpânī.

Când mĕ ducŭ odată acolo, spre marea mea mirare, Gheorghe — căcī aşa se numea copilulŭ, — şedea în capulŭ scărei şi me întrebà, pe cine cautŭ şi ce voescŭ.

– A! minunatŭ băiatŭ! am exclamatŭ eu — e acum chiar feciorŭ.

Când am statŭ la masă, vorbiră şi de elŭ. 'Mī spuseră, că de unŭ timpŭ nu mai e acelŭ copilŭ fricosŭ, ci deşi încă timidŭ şi vecīnicŭ tristŭ, totuşī ascultă cu mare plăcere orī-ce i-se spune, şi esecută imediatŭ.

Era îmbrăcatŭ cu nisce pantalonī albī lungī, cu cămaşă frumósă, şi cu unŭ felŭ de tunică, strînsă pe corpŭ, de culóre roşiatecŭ închisă. Altă-dată îlŭ vĕdŭ, că aduce farfurii şi ridică dela masă, apoi mai trăgea cu mătura şi regula în sufrageriă.

I-am ḑisŭ odată: „Gheorghe, tu ai sĕ spargī talerile“.

— Nicī decum, sunt tot-déuna cu grijă, Domnule. Nu crede D-ta, că décă suntŭ ale altuia, eu sĕ-i facŭ rĕu — nu Domnule, căcī acelŭ altulŭ..., sĕ întrerupe, plécă capulŭ şi o palóre îi cuprinde faţa, apoi audŭ murmurândŭ: „căcī acela este stăpânulŭ meu, care mĕ îngrijesce“.

Vedeam, că 'i facŭ rĕu aceste lucrurī, de aceea l'am lăsatŭ. Se învĕţase cu mine, şi acum când veneam, nu mĕ mai întreba, ce cautŭ, ci repede mĕ poftea susŭ. Câte-odată îi mai dam şi eu câte-unŭ micŭ bacşişŭ — şi-'mī mulţumea cu lacrimī, sermanulŭ copilŭ.

Dér ceea ce mĕ preocupa pe mine era, sĕ aflu, de ce acestŭ copilŭ e tot-déuna tristŭ şi tăcutŭ, şi pururea are într'însulŭ o temere şi sfială amestecată, bine înţelesŭ, cu ruşinea — şi de care elŭ suferea atuncī. I'mī venea cam greu, sĕ-'lŭ întrebŭ, căcī elŭ éraşī se punea pe plânsŭ, dér totuşī hotărâi a i-o ḑice într'o ḑi:

— Gheorghe, de ce, băiatule, eştī tu tot-mereu tristŭ?

— He! Domnule, cum sĕ nu fiu tristŭ, când eu sunt singurŭ pe lume.

— Bine dér tu ai atâta lume pe lângă tine, atâtea lucrurī frumóse te încunjóră; de ce acestea nu te potŭ bucura şi pe tine?

— Nimicŭ, Domnule, nu mĕ mai póte bucura. — Incepù sĕ plângă.

— Imī pare curiosŭ de totŭ cu tine, ce va fi însemnândŭ astea?

— Aşa e, Domnule, d-ta ai o maică, séu unŭ tată, séu vei fi avutŭ, carī sĕ te iubéscă, séu carī te-au iubitŭ. Şi d-ta ai crescutŭ în braţele lorŭ, d-ta ai născutŭ şi crescutŭ în casa părinţilorŭ d-tale. Dér eu, — spunea acesta plângĕndŭ — sunt născutŭ pe drumurī, de multŭ póte nu mai eram pe lume şi ar fi fostŭ mai bine, décă nu se găsea unŭ omŭ cu sufletŭ bunŭ, şi care sĕ-şī facă milă de mine. Şi eu nu cunoscŭ mamă, nu cunoscŭ tată, nu cunoscŭ casă părintéscă, sunt orfanŭ. Şi cum sĕ nu plângŭ, cum sĕ nu fiu tristŭ când tóte acestea 'mī lipsescŭ. Póte suntŭ şi alţii, şi póte vei ḑice, că ei totŭ se bucură óre-când-va. Aşa va fi, dér eu Domnule, nu potŭ a mĕ bucura, şi nu mĕ voiu bucura nicī-odată.

Aceste cuvinte le spunea cu unŭ astfelŭ de tonŭ, încâtŭ îmī făcură şi mie rĕu — şi décă-'lŭ mai vedeam în aceastare 'n faţa mea, póte a-şī fi începutŭ sĕ plângŭ — dér eu l'am lăsatŭ sĕ plece. Multŭ timpŭ apoi n'am mai mersŭ pe acolo. Când am trecutŭ éraşī, din întêmplare într'o ḑi, ca totŭ-déuna, l'am vĕḑutŭ în capulŭ scărei, dér de astă-dată era cu totulŭ schimbatŭ între o îmbrăcăminte nouĕ, de altmintrelea conformŭ numelui ce purta.... Imbrăcatŭ cu o livrea verde cu o mulţime de bumbī albī ca de argintŭ, pantalonī asemenea verḑī cu dungī roşii, în fine la gâtŭ cu legătură albă, părea frumosŭ în acéstă uniformă, dér elŭ cum mĕ vede se ruşinéză. Simţea oróre bietulŭ băiatŭ de acea îmbrăcăminte. Am mai venitŭ apoi pe acolo de câte-va orī, şi am încetatŭ cu visitele mele pentru unŭ timpŭ, fiindŭ strămutatŭ cu serviciulŭ în altŭ oraşŭ.

* * *

După doi anī, când m'am mai reîntorsŭ, ca sĕ mai revĕdŭ vechea mea reşedinţă, am mersŭ şi pe la acéstă familiă. Ce bucuriă am simţitŭ, când am găsitŭ totŭ acolo pe miculŭ *Feciorŭ*, dér care acum crescuse mare — totuşī era slabŭ. Nu mai puţinŭ s'a bucuratŭ şi dènsulŭ, căcī acestŭ nenorocitŭ băiatŭ se deprinsese cu

Bursa de Bucuresci

din 23 Ianuarie n. 1895.

Valorĭ	Do-bênda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100.—
Renta amortisabilă	5%	„ „	98.3/8
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	97.—
„ „ din 1893	5%	„ „	97.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	—.—
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	82.1/4
„ „ (Impr. de 50 mil	4%	„ „	85.—
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	85.1/2
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	85.—
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	85.—
Oblig. de Statŭ (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101.1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	280.—
Oblig. comunei Bucuresci 1883	5%	Ian.-Iul.	88.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	88 3/4
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	89 3/8
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	100 1/2
„ „ „ „	5%	„ „	85.—
„ „ „ Iașĭ . .	5%	„ „	76.1/4
Oblig. Soc. de basalt artificialŭ	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1574.
Banca agricolă	500	150 v.	154.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	384.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	405.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	110.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	120.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	„ „	—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30 %	1000	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	—.—
20 francĭ aurŭ			20.11

S C O M P T U R Ĭ:

Banca naț. a Rom.	6%	Paris	2 1/2%
Avansurĭ pe efecte	7%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depunerĭ	7 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveția	3%

Prețurile cerealeor din piața Brașovŭ.

Din 25 Ianuarie st. n. 1895

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valutaa triacă. fl.	cr.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	5	20
„	Grâu mijlociu . .	4	80
„	Grâu mai slabŭ . .	4	50
„	Grâu mestecatŭ . .	3	50
„	Sĕcară frumósă .	3	40
„	Sĕcară mijlocíă .	3	10
„	Orzŭ frumosŭ .	3	50
„	Orzŭ mijlociu .	3	—
„	Ovĕsŭ frumosŭ .	2	—
„	Ovĕsŭ mijlociu .	—	—
„	Cucuruzŭ	4	20
„	Mălaiu	4	70
„	Mazĕre	5	20
„	Linte	6	50
„	Fasole	5	40
„	Sĕmênță de inŭ . .	10	—
„	Sĕmênță de cânepă	4	50
„	Cartofĭ	1	—
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de porcŭ .	—	52
„	Carnea de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prốspĕtŭ	23	—
	Sĕu de vită topitŭ	33	—

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 21 Ianuarie n. 1895

Starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 116,088 capete, la 23 Ianuarie au intratŭ 1837 capete și au eșitŭ 1266 rĕmânêndŭ la 14 Ianuarie unŭ numĕrŭ de 116.659 capete.

Se notéză marfa: **unguréscă** veche grea dela 41.1/2 cr. până la 42.— cr. marfă unguréscă tineră grea dela 43.— cr. până la 44.— cr., de mijlocŭ dela 43.— cr. până la 43 1/2 cr. ușóră dela 43.— cr. până la 44.— cr.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 23 Ian. n. 1895.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescu	80	6.60	6.65
Grâu dela Tisa	80	6.65	6.70
Grâu de Pesta	80	6.60	6.65
Grâu de Alba-regala	80	6.60	6.65
Grâu de Bácska	80	6.70	6.75
Grâu ung. de nordŭ	80	.—	.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.45	5.50
Orzŭ	nutrețŭ	60—62	5.80	6.15
Orzŭ	de vinars	62.64	6.30	6.80
Orzŭ	de bere	64.66	7.15	8.15
Ovĕsŭ		39.41	5.90	6.30
Cucuruzŭ	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruzŭ	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

Prețulŭ pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	38 —	51.—
—	francesă		—.—
—		—.—	.—
„	roșia	58.—	68.—
Oleu de rap.	rafinatŭ dupla	.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	48 50	49.—
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	41.50	42.—
„	afumată	47.—	48.—
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buțĭ	7.—	7.25
„	din Serbia în sacĭ	7.—	7.25
Lictarŭ	slavonŭ non	15.—	15.25
„	bănățenescŭ	13.75	14.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
„	sérbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirtŭ	brutŭ	—.—	—.—
„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ**

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Ianuaire 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.50
Renta de corone ung 4% . .	99.20
Renta de argint austr.	100.65
Renta de aur austr.	125.85
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	1061.—
Acții de-le Băncei austr. de credit.	413.75
Acții de-ale Băncei ung. de credit. .	503.25
Napoleondorĭ	9.86 1/2
Mărcĭ imp. ger.	60.88 1/2
London (lire sterlinge).	124.25
Rente de coróne austr	101 30
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	144.—

mine. Am vorbitŭ cu dênsulŭ multŭ timpŭ și la plecare, cu durere chiar, m'am despărțitŭ de dênsulŭ, lăsându-lŭ cu lacrimele în ochĭ.

Nu sciam, după ce am plecatŭ, nimicŭ de dênsulŭ. Au trecutŭ ast-felŭ câțĭ-va anĭ. Se întêmplă, ca sĕ fiu érășĭ mutatŭ înapoi. Atuncĭ bucuria mea era mare și primulŭ lucru fû, sĕ alergŭ la familia cunoscută, sĕ vĕdŭ copilulŭ orfanŭ, căruia îi diceau *Feciorulŭ.* Dér mare 'mĭ fû durerea, când spuseră, că acelŭ băiatŭ plecase cu câte-va lunĭ înainte de acolo. Mĕ consolam numai cu speranța, că-lŭ voiu mai pute întêlni vre-odată.

Au trecutŭ vre-o șése lunĭ dela venirea mea, și întêmplarea fericită face sĕ întêlnescŭ pe *Feciorulŭ* pe o stradă. Câtă bucuriă am simțitŭ și ce bine-cuvêntatŭ a fostŭ acelŭ momentŭ. Chiar și elŭ, sĕrmanulŭ copilŭ, care acum se făcuse mare, 'mĭ surîse și era plinŭ de o veseliă, pe care nu mi-se întêmplase sĕ o vĕdŭ la dênsulŭ. Am începutŭ sĕ-i vorbescŭ și între altele 'lŭ întrebŭ:

— Gheorghe, dragă, de ce a-i plecatŭ dela protectorii tĕi? 'Țĭ era rĕu?

— Nu, Domnule, dér a-șĭ fi voitŭ se mai respirŭ și eu aerulŭ liberŭ, care părea, că-mĭ face atâtŭ de bine.

— In adevĕrŭ, te vĕdŭ atâtŭ de veselŭ.

— Da, Domnule, sunt veselŭ, dér asta vine, că te-am vĕdutŭ pe d-ta; te doream prea multŭ.

Apoi ér se întristă.

— Și eu voiam sĕ te vĕdŭ. Dér ér vĕdŭ, că începi a-te întrista.

— Da, când îmĭ năpădescŭ gândurile, îmĭ vine sĕ plângŭ, sĕ fugŭ, sĕ țipŭ, sĕ nu mai vĕdŭ lume. Și.... odată nu mĕ vei mai vedé Domnule.... acéstă viață 'mĭ-e atâtŭ de grea!

Imĭ făceau rĕu érășĭ, acele cuvinte, de aceea am plecatŭ dicêndu-i: „Sĕ ne mai vedemŭ“ și i-am spusŭ adresa mea.

Pe drumŭ murmuram: „Sĕrmanulŭ copilŭ“! Atuncĭ a fostŭ ulima óră, când îlŭ mai vedeam — de atuncĭ nicĭ nu l'am întâlnitŭ, nicĭ n'am mai aflatŭ de dênsulŭ.

Rĕu 'mĭ părea de dênsulŭ, căcĭ mĭ-se, pare, că împlinise ceea ce îmĭ disese în urmă.

C. Romulus.

Anunciurĭ
(inserțiunĭ și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise apministratiunĭ. In casulŭ publicărĭi unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmêntŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administrațiunea
„GAZETEI TRANSILVANIEI."

„Albina" institutŭ de creditŭ și de economii în Sibiiu.

PUBICAȚIUNE.

In sensulŭ articolului: de lege XXXVI din anulŭ 1876 § 29

1. Suma scrisurilorŭ fonciarĭ puse în circulațiune cu diua de 31 Decemvre 1894 face v. a . fl. 1.751.000.— „
2. Pretensiunile institutului de imprumuturĭ hipotecare, carĭ servescŭ de acoperirea acestorŭ scrisurĭ fonciarĭ suntŭ de . . . . fl. 1 857.542.33 cr.
3. Valórea hipotecelorŭ luate de basă la susnumitele imprumuturĭ hipotecarĭ este de . . . . fl. 7.488.200.— „

In sensulŭ § 97 din statute, fondulŭ specialŭ pentru asigurarea scrisurilorŭ fonciarĭ e de . . . fl. 200.000.— „

Aceste e îndusŭ în contŭ separatŭ și plasatŭ în efecte publice.

Sibiiu, 1. Ianuarie 1895.

Direcțiunea.

Invitare la abonamentŭ!

Cu 1 Ianuarie 1895 se începe unŭ nou abonamentŭ
la
„VATRA"
fóiă ilustrată pentru familiĭ.

„VATRA" îndeplinindŭ tóte condițiunile cerute unei foi ilustrate peutru familiĭ, fiind redactată cu multă îngrijire de unii din cei mai aprețiațĭ scriitorĭ românĭ, avênd totŭ-déuna unŭ sumarŭ bogatŭ, variatŭ și instructiv, pe lângă o sumă considerabilă de ilustrațiunĭ splendidŭ reușite, **dintre carĭ o mare parte originale**, referitóre atât la istoria némului românescŭ, câtŭ și la artele, industria și evenimentele însemnate de actualitate din țéră și pe unde locuescŭ Românĭ: **este cea mai respândită revistă ilustrată și ocupă I-ulŭ locŭ în literatura beletristică română.**

„VATRA," apare de 2 orĭ pe lună, în fascicule întregĭ, de câte 4 colĭ marĭ 4⁰, tipărite luxosŭ pe hârtie extra-velină.

Pentru Austro-Ungaria:

Costulŭ abonamentului pe unŭ anŭ este . . . fl. 12
„ „ „ ½ „ „ . . . „ 6

Cei ce dorescŭ a se abona, suntŭ rugațĭ sĕ binevoiéscă a trimite costulŭ abonamentului, prin **mandatŭ postalŭ la librăria editóre, C. Sfetea, Bucurescĭ,** *căcĭ „Vatra" nu se trimite de câtŭ celorŭ carĭ plătesc abonamentul înainte.*

Colecțiĭ din anulŭ I. alŭ „Vetrii" se mai găsescŭ *broșate* cu 12 fl., luxos *legate* cu 13 fl., er' numai scórțele cu fl. 1.50.

600,1—30

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross.

Tipografia A. Muresianu, Brașov.